

Vliv výchovy a prostředí na volbu zasvěceného života

Bc. Žaneta Líbezná Matoušková

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Žaneta LÍBEZNÁ MATOUŠKOVÁ**
Osobní číslo: **H118478**
Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Vliv výchovy a prostředí na volbu zasvěceného života.**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálech IMS Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na výchovu, rodinné prostředí a rozhodnutí, které přivede člověka na cestu povolání k zasvěcenému životu,
- na rozlišení slova povolání z pohledu světského chápání a duchovního chápání,
- na vzdělávání lidí, kteří se rozhodnou zasvětit svůj život Bohu.

Součástí práce bude několik kasuistik, které budou zpracovány na základě rozhovorů. Názorně ukáží, z jakých rodin tito lidé pocházejí, co stálo na počátku jejich rozhodnutí

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Augustyn, J. Celibát. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000.

Buob, H. Povolání k vydatnosti. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995.

Dyrek, K., Kozuch, M., Trojan, K. Kněžské a řeholní povolání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995.

Maureder, J. Porozumět Božímu volání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007.

Možný, I. Moderní rodina. Brno: Blok, 1990
Možný, I. Česká společnost. Praha: Portál, 2002.

Další literatura bude obsažena v Projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.

Institut mezioborových studií

Datum zadání diplomové práce:

30. listopadu 2011

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2013

V Brně dne 30. listopadu 2011

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

.....
Bc. ŽANETA LÍBEZNÁ MATOUŠKOVÁ
.....
Jméno, příjmení studenta

V Brně 1. 3. 2013

.....
J. Mat.
.....

Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené zájemcem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosažených v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělků dosažených školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce zpracovaná na téma „Vliv výchovy a prostředí na volbu zasvěceného života“ se zabývá duchovním povoláním z pohledu křesťanství, konkrétně Římskokatolické církve. Je zde ukázáno, že se nejedná o povolání běžného typu, ale o zvláštní poslání člověka. Součástí této práce jsou kasuistiky, které názorně ukazují, že vliv výchovy a prostředí není v tomto ohledu rozhodující.

Klíčová slova: Bůh, Církev, evangelijní rady, formace, kanonické právo, kněžství, křest, křesťanství, poslání, povolání, řeholní život, slib, svátost, víra, zasvěcený život.

ABSTRACT

Diploma thesis composed on the theme "Role of upbringing and environment on selection of consecrated life" deals with a spiritual occupation, from the perspective of the Christianity, especially the Roman Catholic Church. It is shown here, that it is not the occupation of a common type, but the specific calling of the person. This work contains casuistries, which illustratively show, that the influence of the education and environment is not in this respect crucial.

Keywords: God, Church, evangelical counsels, formation, canon law, priesthood, christening, Christianity, calling, occupation, religious life, promise, sacrament, religion, consecrated life.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vliv výchovy a prostředí na volbu zasvěceného života“ zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc. za vedení diplomové práce, jeho cenné rady a podnětné připomínky. Dále chci poděkovat svému bratrovi a svým dcerám Jeanette a Viktorii za pochopení a toleranci po celou dobu mého studia.

Rovněž bych chtěla vyjádřit poděkování všem lidem, kteří byli ochotni podělit se o své životní příběhy, které nyní mohu s jejich laskavým souhlasem publikovat v praktické části této diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 RODINA	12
1.1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	13
1.2 SOCIÁLNÍ SKUPINA	14
1.3 DRUHY A FUNKCE RODIN	15
1.4 RODINA PODLE BOŽÍHO PLÁNU.....	16
1.5 VÝCHOVA V KŘESŤANSKÉ RODINĚ.....	18
2 VOLBA POVOLÁNÍ	23
2.1 POVOLÁNÍ ČLOVĚKA A KŘESŤANA	23
2.2 EVANGELIJNÍ RADY	24
2.3 SLIBY DANÉ BOHU	25
2.4 ZASVĚCENÝ ŽIVOT	27
2.5 USPOŘÁDÁNÍ BOŽÍHO LIDU	33
2.6 SVÁTOSTI	34
2.7 DRUHY HODNOT A FORMOVÁNÍ	36
3 KNĚŽSKÉ A ŘEHOLNÍ POVOLÁNÍ	40
3.1 TEOLOGICKÝ KONVIKT	41
3.2 KNĚŽSKÝ SEMINÁŘ.....	42
3.3 SVÁTOST SVĚCENÍ	44
3.4 NOVICIÁT	46
3.5 ŘEHOLNÍ SLIBY	48
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	50
4 ŽIVOTNÍ PŘÍBĚHY	51
4.1 KASUISTIKY ŽIVOTNÍCH POSLÁNÍ.....	51
4.2 ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	75
ZÁVĚR	76
RESUME.....	77
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	78
SEZNAM PŘÍLOH.....	81

ÚVOD

„Jsem stvořen, abych vykonal něco nebo byl něčím, pro co nebyl nikdo jiný nikdy stvořen. Nezáleží na tom, jsem-li bohatý nebo chudý, pohrdaný nebo ctěný od lidí. Bůh mě zná a nazývá jménem. Jistým způsobem jsem na svém místě tak potřebný, jako je archanděl na svém místě.“

Kard. J. H. Newman

Každý člověk na tomto pozemském světě má do své knihy bytí vepsáno poslání, pro které je Bohem povolán.

Bůh volá každého člověka jeho jménem a skrze povolání, které mu nabízí, s ním navazuje osobní, jedinečný a originální vztah.

V této diplomové práci se budu zabývat problematikou povolání z pohledu křesťanství, konkrétně Římskokatolické církve.

Cílem mé diplomové práce „Vliv výchovy a prostředí na volbu zasvěceného života“ je zjistit, zda výchova a prostředí, ve kterém člověk žije, má vliv na jeho volbu duchovního povolání. Dále budu chtít ukázat, že sám život je Boží povolání a že je základem všech povolání.

Ke splnění stanoveného cíle jsem diplomovou práci rozdělila na část teoretickou a část praktickou.

První tři kapitoly zahrnují část teoretickou a jsou východiskem pro čtvrtou kapitolu, která je praktická.

V úvodní teoretické části se zaměřím na vysvětlení některých pojmů, aby porozumění dalšího textu bylo pro člověka, který se touto problematikou nezabývá, srozumitelnější.

Dále se budu věnovat oblasti rodiny, kde z větší části půjde o shrnutí základních pojmů vztahujících se k rodině, které jsem hlouběji rozpracovala ve své předchozí bakalářské práci „Manželství a věřící člověk“ a své myšlenky a názory budu převážně citovat. Svoji pozornost budu věnovat i duchovní výchově v rodině.

V další kapitole se zaměřím na rozlišení slova povolání z pohledu duchovního chápání. Budu se snažit vysvětlit jeho hlubší smysl a význam, neboť se zcela nejedná o vlastní

rozhodnutí člověka. Dále se pokusím srozumitelně vysvětlit různé formy zasvěceného života a hodnoty, které jsou s nimi svázány. Nahlédnu také do historie poustevnictví a zmíním se o řádech a kongregacích, které u nás působí.

Ve třetí části se budu zabývat kněžským a řeholním povoláním. Zde se pokusím přiblížit tuto životní cestu od prvotního cítění až ke svátosti svěcení v případě kněží a v případě řeholníků k věčným slibům. Dále se budu zabývat vzděláním a systémem, který musí každý absolvovat, pokud je rozhodnutý zasvětit svůj život Bohu.

V praktické části názorně ukážu, z jakého rodinného prostředí pocházejí lidé, kteří se rozhodli v různých povoláních zasvětit svůj život Bohu a co stálo na počátku jejich rozhodnutí. Dále zde také uvedu příběhy těch, kteří z této cesty sešli, a jejich život se ubírá jinou cestou dál. Zmíním se zde i o pochybnostech, které je v životě potkávají jako každého běžného člověka a se kterými se musí umět vypořádat.

Při zpracování teoretické části jsem vycházela z analýzy dostupné literatury a z řady přednášek a konzultací, které jsem k tomuto tématu v průběhu psaní diplomové práce absolvovala.

Pro zpracování praktické části jsem zvolila metodu volného rozhovoru, na jehož základě jsem následně vypracovala jednotlivé kasuistiky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

Rodina je základní prvek společnosti. Je oblastí, která patří k nejcennějším darům lidstva. Rodinu nelze ničím nahradit. Je stále tím nejlepším, co člověk k soužití má.

Lze však namítnout, že v dnešní společnosti existuje řada výchovných zařízení, která z části plní základní funkce rodiny. Jsou ovšem úspěšná pouze do té míry, do jaké dokážou fungující rodinu napodobit nikoli však nahradit.

Rodina je prostředím, kde vznikají nezbytné předpoklady pro vzrůst lidského kapitálu a kde se též tvoří bohatství naší společnosti. Je místem, kde se z malého dítěte nejsnáze a nejspolehlivěji stává společenský člověk.

Rodinu lze přirovnat k cestě, jak uvádí ve svém dopisu rodinám u příležitosti „Roku rodin 1994“, papež Jan Pavel II.: *„Ze všech cest je rodina první a nejdůležitější cestou: je to cesta běžná, přesto že si zachovává svou zvláštnost, jedinečnost a neopakovatelnost, jako je neopakovatelný každý člověk; je to cesta, od níž se lidská bytost nemůže odloučit. Normálně totiž přichází na svět uprostřed rodiny, a tak je možné říci, že jí vděčí za samu skutečnost, že je člověkem. Když rodina chybí, vytváří se v člověku vstupujícím do světa znepokojivý a bolestný nedostatek, který ho potom tíží po celý život.“* (Dopis rodinám papeže Jana Pavla II. [online]. [cit. 2012-07-10]. Dostupné z: www.farnoststrasnice.cz/doky/e-knihovna/jan-pavel-ii-rodinam.pdf.)

Ke slovu rodina neodmyslitelně patří slovo domov. Místo, které je nejkrásnějším na celém světě, kam se celý život vracíme, kam se vždy těšíme a kde se nejlépe cítíme.

Domov je pro člověka oázou klidu a bezpečí.

V životě člověka se střídají období radosti a smutku, štěstí a beznaděje, a právě v těchto chvílích je domov pro člověka tím nejdůležitějším místem, kde by měl vždy nacházet lásku, pochopení a pomoc.

Rodina, která dokáže v dnešní uspěchané době vytvořit, jak se lidově říká: „pravé teplo domova“, je velkým darem a nesmírnou hodnotou pro všechny její členy.

Z mého pohledu patří rodina a domov k základním kamenům života, neboť zázemí, které vytvoří, se odrazí v budoucnosti každého z nás.

1.1 Vymezení základních pojmů

Církev – je společenství věřících v Krista. Slovo církev pochází z řeckého slova „ekklesia“ a znamená „shromáždění lidu“. Jedná se o společenství, které je organizované, nikoliv o neorganickou skupinu stoupenců nějaké ideje či hnutí. (Tretera, J. R. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1997, s. 9)

Často se též označuje jako všeobecná církev, kterou tvoří všichni lidé z celého světa, kteří vyznávají jméno Ježíše Krista. Viditelným znamením členství je v církvi křest, který je také viditelným znamením toho, že člověk je křesťanem. „*Znamená očistění od hříchu, smrt a vzkříšení s Kristem k novému životu a vodu života, kterou našemu životu dává svatý Duch.*“ (Gumbel, N. *Otazníky života*. Praha: Nakladatelství KMS, s.r.o., 2001, s. 161)

Evangelium – lze doslovně přeložit jako „dobrá zpráva“, nebo radostná Boží zvěst lidem. Obsahem evangelia je samotná Ježíšova existence, jeho učení a život. (Rahner, K., Vorgrimler, H. *Teologický slovník*. Praha: Vyšehrad, 2009, s. 115)

Kodex kanonického práva (Codex Iuris Canonici – CIC/1983) - je církevní zákoník.

Křesťanství je náboženství spasení. Hlavními pilíři křesťanské víry je nejsvětější Trojice, Kristovo vtělení a jeho vykoupení. Křesťané věří v jediného Boha, ke kterému se obracejí ve třech jeho podobách: jako k Otci-Stvořiteli, jako k Synovi-Ježíši Kristu, a jako k Duchu svatému. „*Bůh je proto vyjádřen jako Otec, Syn a Duch svatý. Samou podstatou křesťanského učení je, že to byl právě Ježíš Kristus, kdo přinesl vítězství nad zlem a nad smrtí.*“ (McLoughlin, S. a kol. *Světová náboženství v kostce*. Česlice: Rebo, 2005, s. 190-191)

Křesťanská víra se vztahuje k osobě a znamená věřit v někoho. Věřit v Boha v jeho třech podobách je předmětem víry. Bůh sám sebe činí známým, svým zjevením, prostřednictvím svědků, které si určil. (*Sborník úvah o katolické víře, Naše Víra*. Praha: Zvon, 1991, s. 80)

Novic /novicka/ – je ten, kdo se pod vedením novicmistra nebo novicmistrové po určité době připravuje na vstup do společenství. Stává se prozatímním členem nebo členkou daného institutu. Noviciát trvá přesně určenou dobu, tedy nejméně jeden rok a nejvýše

dva roky. (Hrudníková, M. *Řeholní život v českých zemích*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 314)

Postulant /postulantka/ – je ten, kdo žádá o vstup do společenství. Postulát je doba, kdy kandidát(ka) pobývají v klášteře nebo řeholním domě úplně či částečně. Doba postulátu může trvat různě dlouho. (Hrudníková, M. *Řeholní život v českých zemích*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 314)

Řehole – jsou obecná pravidla, kterými se řídí určité společenství.

1.2 Sociální skupina

„Rodinu lze definovat jakou malou sociální skupinu, ovšem ne v každém případě spojenou manželských svazkem. Vysvětlení je zcela prosté, neboť dnešní mladí lidé přestávají uznávat soužití v manželském svazku. Je pro ně z jejich pohledu výhodnější žít volně a nevázaně, jak sami uvádějí, bez oddacího listu. Svůj vztah legalizovat nechtějí, ale na druhé straně bez dětí v tomto vztahu žít také nechtějí, a proto přibývá dětí, které se rodí mimo manželství.

*V současné době i taková soužití v podstatě fungují jako rodiny a splňují znaky rodiny, jako je například společné bydlení pod jednou střechou. Na druhou stranu nám však vyvstává otázka, jak dlouho trvá bydlení této rodiny pod jednou střechou? Jsou v těchto rodinách pevně zakotveny mravní a morální zásady?“ (Líbezná Matoušková, Ž. *Manželství a věřící člověk*. Bakalářská práce, 2011, s. 29)*

*„Rodina založena manželstvím je základním článkem naší společnosti. Tuto formulaci můžeme najít v našem Zákoně o rodině a podobný význam přisuzuje rodině většina evropských států. Všeobecná deklarace lidských práv tvrdí, že „rodina je přirozený a základní prvek společnosti“. Vůbec poprvé byla rodina prohlášena za základ společnosti kolem roku roku 450 př. Kr., v římském zákoníku, tzv. Dvanácti deskách. Rodina jako pojem tedy existuje od nepaměti, v průběhu dějin lidstva byl však tento pojem naplňován různým způsobem, který se velmi lišil v závislosti na čase a místě.“ (Majerová, T. *Křesťanská rodina v postmoderní době* [online]. [cit. 2012-08-20]. Dostupné z: <http://www.getsemany.cz/node/242>.)*

Rodina je považována za primární sociální skupinu, která nejvíce ovlivňuje lidský život. Zde také probíhá proces primární socializace.

„Vztahy mezi členy této malé skupiny, kterou rodina je, se vyznačují vysokou mírou intimity, citovými vazbami mezi jejími členy, vzájemnou soudržností a přesně vymezenými rolami, včetně jejich hierarchie. Tato sociální skupina má velký vliv na utváření osobnosti jejích členů, poskytuje jim základní sociální zkušenost a vytvářejí se zde specifické emocionální vazby mezi jejími členy, které ovlivňují emocionální život i po tom, co ji opustí.“
(Vízdal, F., Doňková, O., Novotný, J. S. Sociální psychologie I. Brno: Institut mezioborových studií, 2009, s. 88)

1.3 Druhy a funkce rodin

*„Rozlišujeme několik **druhů** rodin:*

- *nukleární rodina,*
- *rozšířená rodina,*
- *orientační rodina,*
- *prokreační rodina.*

Nukleární, neboli základní rodina se skládá z otce, matky a dětí, kteří žijí společně.

Rozšířená rodina zahrnuje kromě otce, matky a dětí další blízké příbuzné z obou stran – prarodiče, strýce, tety, sestřenic, bratrance a ostatní příbuzné.

Orientační rodina je ta, do které se jedinec narodí a ve které vyrůstá.

Prokreační rodina je rodinou, kterou jedinec jako dospělý sám později zakládá.

Mezi druhy rodin patří i rozlišení **úplná** či **neúplná** /chybí otec nebo matka/ rodina.

Kromě výše zmíněných druhů rodin, můžeme rozlišit rodiny, podle toho, do jaké míry se jim daří zvládat funkce, které má rodina plnit. Jedná se o:

- *funkční rodinu,*
- *problémovou rodinu,*
- *dysfunkční rodinu,*
- *afunkční rodinu.*

***Funkční** rodinou rozumíme rodinu, které se daří přiměřeně zvládat a plnit všechny své funkce. V této rodině je zajištěn dobrý vývoj dítěte a jeho další rozvoj.*

***Problémová** rodina vykazuje poruchy některých nebo všech funkcí, které však vážněji neohrožují vývoj dítěte. Je stále v silách rodiny vzniklé problémy řešit buď vlastními silami, nebo pomocí zvenčí, kdy se jedná o pomoc jednorázovou či krátkodobou.*

***Dysfunkční** chápeme takovou rodinu, kde se vyskytují vážnější poruchy některých nebo všech funkcí, které ohrožují nebo poškozují rodinu jako celek a zvláště pak vývoj a prospěch dítěte. Není již v silách této rodiny sama zvládnout vzniklé problémy a je proto nutné přijmout řadu opatření zvenčí.*

***Afunkční** rodina vykazuje poruchy takového rázu, kdy přestává plnit svůj základní úkol, dítěti závažným způsobem škodí a ohrožuje dítě v samotné existenci. Pomoci této rodině je bezpředmětné. Jediným řešením je pomoci dítěti, a to vzít ho z této rodiny.*

*Mezi přirozené **funkce** rodiny patří:*

- a) ***biologicko reprodukční**, která zajišťuje reprodukci lidské populace a uspokojování sexuální potřeby mezi manželi,*
- b) ***ekonomicko zabezpečovací**, někdy nazývána též funkce materiální, zajišťující co největší pohodlí všech členů,*
- c) ***socializačně-výchovná**, která je zaměřena na opravdový zájem o dítě, zajišťuje jeho řádnou výchovu a umožňuje jeho celkový rozvoj,*
- d) ***emocionální funkce**, jež poskytuje všem jejím členům, citové zázemí, pocit bezpečí a jistoty.“ (Líbezná Matoušková, Ž. Manželství a věřící člověk. Bakalářská práce, 2011, s. 30-31)*

1.4 Rodina podle Božího plánu

„Rodina je nej přirozenějším společenstvím lidí. Nevznikla ustanovením lidí, ale byla založena Bohem. Jestliže Bůh stvořil člověka jako muže a ženu a plodem jejich lásky je dítě, pak můžeme tvrdit, že rodina existuje od stvoření světa, jak je popsáno v Bibli ve Starém zákoně. Z toho tedy vyplývá, že Bůh stvořil nejen člověka, ale i rodinu.“ (Líbezná Matoušková, Ž. Manželství a věřící člověk. Bakalářská práce, 2011, s. 32)

„I řekl Bůh: „Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. Ať lidé panují nad mořskými rybami a nad nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi.“

I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem.

I řekl Hospodin Bůh: „Není dobré, aby člověk byl sám. Učiňme mu pomoc jemu rovnou.“ Když vytvořil Hospodin Bůh ze země všechnu polní zvěř a všechno nebeské ptactvo, přivedl je k člověku, aby viděl, jak je nazve. Člověk tedy pojmenoval všechna zvířata a nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř.

Ale pro člověka se nenašla pomoc jemu rovná. I uvedl Hospodin Bůh na člověka mrákotu, až usnul. Vzal jedno z jeho žeber a uzavřel to místo masem. A Hospodin utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu. Člověk zvolal:

„To je kost z mých kostí a tělo z mého těla!

Ať muženou se nazývá, vždyť z muže vzata jest.“

Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem.

Oba dva byli nazí, člověk i jeho žena, ale nestyděli se. Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, muže a ženu je stvořil.

A Bůh jim požehnal a řekl jim: „Plodte a množte se a naplňte zemi. Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nade vším živým, co se na zemi hýbe.“ Bůh také řekl: „Hle, dal jsem vám na celé zemi každou bylinu nesoucí semena i každý strom, na němž rostou plody se semeny. To budete mít za pokrm. Veškeré zemské zvěři a všemu nebeskému ptactvu a všemu, co se plazí po zemi, v čem je živá duše, dal jsem za pokrm veškerou zelenou bylinu.“ A stalo se tak. Bůh viděl, že všecko, co učinil, je velmi dobré. Byl večer a bylo jitro den šestý.“ (BIBLE, Zagreb: 1992, s. 15)

Z pohledu křesťanství je soužití muže a ženy v manželství povolání, které je povoláním ke svátosti a k plnosti věčného života. Proto se velmi často setkáváme s tvrzením, že manželství je kladeno na stejnou úroveň jako každá jiná forma zasvěceného života. Muž a žena jsou hlouběji spojeni s Bohem ve svátosti manželství, která jim dává milost milovat se takovou láskou, jakou Kristus miloval svou církev.

Z manželství vstává rodina a v ní se rodí noví lidé lidské společnosti a milostí Duha svatého se při křtu stávají Božími dětmi, aby Boží lid v běhu času neustále trval. Rodina je proto přirovnávána k malé církvi. Tak jako církev, žije i rodina tajemstvím jednoty

a stává se jejím znamením a nástrojem. (Ciardi, F. *Jít za Kristem*. Praha: Nové město, 1998, s. 41)

1.5 Výchova v křesťanské rodině

Křesťanská rodina plní stejné funkce jako rodina nevěřící či rodina jiného náboženského vyznání. Potýká se s každodenními problémy a starostmi všedního dne. Jeden podstatný rozdíl zde však můžeme najít, a tím je závazek a slib věřících rodičů, vychovat své dítě ve víře a lásce k Bohu. K tomu to se věřící rodiče zavázali v den, kdy jejich dítě, na jejich žádost přijalo svátost křtu.

Katolická církev slaví sedm svátostí a jednou z nich je svátost křtu. Rozdělují se na:

- *Iniciační svátosti*, které uvádějí do křesťanského života – křest, eucharistie, biřmování.
- *Uzdravující svátost* – svátost smíření (pokání), svátost nemocných.
- *Svátost společenství a poslání* – svátost manželství, svátost kněžství.

„Křtem je člověk přijímán do církve, do společenství pokřtěných. Křest vtiskuje do duše nesmazatelné znamení křesťana jako člověka, který patří navěky Kristu. Toto znamení člověk nikdy neztratí, i kdyby byl zavržen.“ (Líbezná Matoušková, Ž. *Manželství a věřící člověk*. Bakalářská práce, 2011, s. 8-9)

Někdo by však mohl namítnout, zda v tomto případě není omezována svoboda dítěte, zda neponechat toto rozhodnutí až na období jeho dospělosti, zda je tedy správné malé děti křtít a vést je k víře. Touto otázkou se zabývá Tomáš Halík ve své knize *Prolínání světů*, kde uvádí: *„Víra je jako jazyk – není možné naučit dítě žádnému jazyku a čekat do jeho dospělosti. Dítě se spontánně učí jazyku svých rodičů a svého prostředí; v mnoha věcech musí rodiče učinit jménem svých dětí a pro ně řadu rozhodnutí, předcházejících jejich vlastnímu svobodnému rozhodování. Je-li „jazykem“ rodiny křesťanství, pak je jistě křest a křesťanská výchova dětí logickou součástí této skutečnosti; nakonec ovšem dítě samo, až dospěje, může a musí k ní říci buď své ano či ne.“* (Halík, T. *Prolínání světů*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2006, s. 35)

Křest je první ze sedmi svátostí a je předpokladem pro všechny ostatní svátosti. Křest je smlouvou s Bohem a člověk k němu musí vyslovit své svobodné „ano“, za malé dítě toto rozhodnutí jeho jménem mohou tedy učinit pouze rodiče, jako zákonní zástupci. Dar v podobě křtu, který člověk jako malé dítě přijal, musí později „ratifikovat“ vlastním životem. Povinností duchovního správce je posoudit, je-li záruka rodičů věrohodná, a jestli v jejich případě existuje opravdová naděje na křesťanskou výchovu dítěte. Zda tedy sami uskutečňují hodnoty, kterými chtějí zavázat své dítě. Posouzení se odvíjí zejména od dosavadní náboženské praxe rodičů, jejich svátostného života a účasti na bohoslužbách.

Křest dítěti není možno udělit v případě, že rodiče neuzavřeli manželství nebo není ani jeden z rodičů pokřtěn. A to z důvodu, že manželství je jednou ze stěžejních hodnot křesťanské víry a závazným požadavkem Božího zákona. V případě, že jeden z rodičů je pokřtěn a druhý ne, může si vyžádat duchovní správce písemný souhlas se křtem a náboženskou výchovou dítěte.

Křest se uděluje ve vlastní farnosti rodičů, která je dána jejich místem trvalého pobytu a dlouhodobou a prokazatelnou účastí na bohoslužbách. Výjimečně v jiné farnosti v případě přechodného pobytu. Pokud se však jedná o jiný vážný důvod, musí si rodiče vyžádat písemný souhlas vlastního duchovního správce.

Kmotrem při křtu dítěte může být pouze pokřtěná a birmovaná osoba starší 16 let, muž či žena, která žije podle víry. Kmotr se před církví a před Bohem zaručí a souhlasí, že bude pomáhat rodičům s náboženskou výchovou. Kmotři mohou být i dva, musí to být muž a žena, nikdy ne dva muži či dvě ženy.

Další svátostí je eucharistie, tj. svaté přijímání. Každý pokřtěný člověk, který není zatížen těžkým hříchem, může přijmout tuto svátost. V římsko – katolické církvi se první svaté přijímání uděluje společně všem dětem z farnosti, které chodí minimálně do třetí třídy Základní školy, mají za sebou dvouletou přípravu v rámci výuky náboženství a jsou připraveni přijmout tělo Kristovo. *„Tělo Kristovo je přijímané v podobě chleba a vína. Chléb jako symbol všeho, co člověk potřebuje k životu a víno symbolizuje společenství s Bohem i lidmi, radost a hojnost. Skrze tyto symboly má člověk pochopit, že jíst a pít neznamená pouze se sytit, ale znamená přijímat do sebe, vstřebávat, nechat se něčím naplňovat, pronikat, ztotožňovat se, žít z toho a v síle toho.“* (Líbezná Matoušková, Ž. *Manželství a věřící člověk*. Bakalářská práce, 2011, s. 9)

Slovem tělo se v tomto případě neoznačuje pouze hmotná nebo biologická skutečnost, ale především to, co jako lidé nazýváme tělesné, duševní a duchovní, tedy to co vyjadřujeme slovem duše. (Cikrle, K., Sehnal, J. *Příručka pro varhaníky*. Rosice: Gloria, 1999, s. 26)

Z předchozího vysvětlení tedy vyplývá, že: „Ježíš Kristus tím, že nám poskytuje jako pokrm své tělo a dává pít svou krev, do nás vstupuje, proniká, staví nás na svou úroveň Syna Božího, identifikuje se s námi. Tím nás zachraňuje pro život s Otcem, pro nebeskou svatební hostinu. Nabízí nám vše, co potřebujeme k životu pozemskému i k životu nebeskému, včetně radostí a společenství s ním skrze něho v Duchu Svatém s Otcem, i k radosti a společenství nás lidí mezi sebou. Je to zvláštní forma smlouvy, té očekávané nové a věčné, kterou uzavřel při poslední večeři a kterou zpečetil prolitím krve na kříži.“ (Cikrle, K., Sehnal, J. *Příručka pro varhaníky*. Rosice: Gloria, 1999, s. 26)

Svátost biřmování je svátostí dospělosti. Při biřmování se přijímá pečeť Ducha svatého. Jeho udělovatelem je biskup.

Svátost křtu, biřmování a svěcení se nemohou opakovat, protože vtiskují trvalé znamení.

Další svátosti budou zahrnuty v následujících kapitolách.

Výchovu lze charakterizovat jako nesnadné umění, kdy ne jeden z rodičů mnohokrát zatoužil po návodu na správnou výchovu.

Narozením dítěte nastává všem rodičům největší a nejzodpovědnější úkol v životě, a tj. vychovat čestného člověka se všemi morálními a mravními zásadami.

Hlavním smyslem křesťanské rodiny, by mělo být dokázat naplnit velká a krásná náboženská slova, jako je Otec, láska, odpuštění, očekávání, lámání chleba, vzkříšení, dar, pomoc atd. To znamená, že tato slova by při výchově neměla zůstat pouhými pojmy, neboť tím by postrádala veškerý svůj smysl. Dítě, které nepochopí a nepocítí v rodině naplnění těchto slov, většinou v dospívání církev z nudy opustí.

Z tohoto pohledu je křesťanská rodina kolébkou duchovního života. Právě zde získává dítě první zkušenost s Bohem. I když Boha nikdo nikdy neviděl, svojí důvěrou ho děti objevují ve svých rodičích. Vzájemnými vztahy mezi sebou začínají chápat smysl slov přijetí, věrnost, úžas, oběť, společné jídlo atd.

Duchovní výchova by se měla rodit z každodenního života. Tedy nenabízet dětem pouhou náboženskou teorii a nepředkládat jen popisy duchovních skutečností, ale sdílet s dětmi obyčejné radosti rodinného života, vzájemnou věrnost a bezpodmínečnou lásku, a tak jim názorně ukazovat Boží tvář.

Rodina, aby dokázala výše uvedené, musí plnit funkci tzv. duchovní komunity. Měla by tedy být především živoucím obrazem „posvátných svazků“. Tak jako manželství je nerozlučitelné, tak i láska a odpuštění by měly být v rodině neodlučitelnou součástí každodenního života.

Přesto, že se rodiče snaží ve své výchově udělat vše, co je v jejich silách, nedokážou však děti uchránit před zklamáním a bolestmi, které okolní svět přináší. Na druhou stranu, ale mohou být právě tou rodinou, tím místem, kde se člověk učí naději. A zde se dostáváme k jádru duchovní výchovy, která má být vedena tak, aby děti pochopily, že přes všechny své neúspěchy, jsou stále milováni. Dále, aby pochopily, že i utrpení, tragédie, ztráta jsou skutečnostmi života, ale nejsou skutečnostmi posledními. A i když sdělovací prostředky stále podávají zprávy, které v člověku vzbuzují obavy a starosti, není to důvod k tomu, aby se rodiče a děti nemohli stále setkávat ve společné modlitbě, a tím upevňovali svoji víru. (Ferrero, B. *Šťastní rodiče*. Praha: Portál, 2004, s. 118-119)

Lze tedy říci, že pokud mají rodiče starost o duchovní život svých dětí, musí se hlavně a vážně zamýšlet nad svým vlastním prožíváním víry, neboť rodinný „kruh“ je stálým místem výchovy. To znamená, že rodiče vychovávají své děti a děti zase naopak svými otázkami a chováním své rodiče. Nelze tedy očekávat, že děti vezmou duchovní život vážně, pokud od rodičů neuvidí ten správný model čili vzor.

Závěrem první kapitoly „Rodina“ bych opět ráda použila svá slova z bakalářské práce „Manželství a věřící člověk“, která zní: „*Obdiv patří všem věřícím rodinám, které křesťanskou výchovu svých dětí nechápou jen jako „povinnost“ a další „starost navíc“, ale jako součást jejich společného života. Je to dodržení slibu, který při křtu dali nejen Bohu, ale především svým dětem. Rodiče na tuto výchovu nejsou nikdy sami, neboť pokud žijí podle Božího zákona, bůh jim skrze Písmo svaté ukazuje správnou cestu a ke každé situaci a době vysvětluje vše potřebné.*

Výchova člověka není nikdy věc jednoduchá a vyžaduje hodně síly a trpělivosti, kterou věřící rodiče načerpávají čtením z Bible.

Bůh propojil rodiče a děti poutem, který dává rodičům zodpovědný úkol. V jejich životě nejde jen o výchovu dítěte, ale společně s výchovou jde i o jejich vlastní cestu do království nebeského. Zjednodušeně řešeno, vychovat děti v křesťanské víře znamená být blíže Bohu a nebeskému království.

Děti jsou jedním z nejkrásnějších darů od Boha a rodiče na tomto nejcennějším daru svou výchovou mohou projevat lásku k Bohu opravdu výjimečným způsobem.

Věřící rodina by se nikdy neměla cítit opuštěná a sama. „Opravdová“ věřící rodina se v každodenní modlitbě společně s dětmi setkává s Bohem a děkuje mu za dar života, ale především za dar víry.“ (Líbezná Matoušková, Ž. Manželství a věřící člověk. Bakalářská práce, 2011, s. 33)

2 VOLBA POVOLÁNÍ

Slovní spojení „volba povolání“ je dnes běžně chápáno jako zaměstnání nebo pracovní zařazení. V této kapitole se však na volbu povolání budeme dívat z pohledu křesťanského chápání, které má mnohem hlubší smysl a význam.

Každý člověk byl stvořen Bohem a povolán k životu jako muž a žena. Nikdo na tomto světě není zcela stejný s druhým, každý je originál a má zde zvláštní poslání. I když zde uvádím, že člověk je ve své podstatě předurčen ke svému poslání na zemi, neznamená to, že od narození sám ví, že bude knězem, manželem či manželkou, zda zasvětit svůj život Bohu jinou formou. Pokud by tomu tak bylo, život by byl velmi jednoduchý a víra by tak ztratila svůj význam.

Člověk si volí svoji životní cestu v souladu se svými charakteristickými rysy, schopnostmi, dovednostmi, dary a sklony, a tím zároveň posiluje a uskutečňuje zkoušku víry. Život není cesta, která by byla stále přímá, ale má své křižovatky, které v pozemském světě nemají jasný směr. Záleží však na každém z nás, zda svým rozumem a svojí pevnou vírou dokáže rozpoznat, jakým směrem se má dále ubírat. Mnohdy se však stává, že se člověk na onu křižovatku musí několikrát vrátit a vydat se jiným směrem.

2.1 Povolání člověka a křesťana

Samotná existence člověka znamená, že je povolán k životu na zemi. Jedná se o základní povolání, které je dáno každému člověku od Boha.

V Písmu svatém se uvádí, že jsme stvořeni proto, že jsme chtění. To znamená, že nejsme pouhým produktem evoluce, ale bytostmi vědomě povolány do života. Člověk je povolán, aby sdílel poznáním a láskou Boží život, ke kterému byl stvořen a který je hlavním důvodem jeho důstojnosti. Vše co Bůh stvořil, daroval člověku.

„Základním povoláním každého člověka, na něž samozřejmě může svobodně odpovědět „ano“ či „ne“, je spoluzodpovědnost za zdar vlastního života, za to, aby se plně a radostně stal člověkem, jak ho totiž jako svůj obraz – zamýšlel Bůh.“ (Maureder, J. *Porozumět Božímu volání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, s. 13)

„Lidský jedinec má osobní důstojnost, protože je Božím obrazem; člověk není jen něco, nýbrž někdo. Je schopen poznávat, být svým pánem, svobodně se dávat a vstupovat

do společenství s jinými osobami; milostí je povolán do společenství se svým Stvořitelem, aby mu odpovídal vírou a láskou; to za něho nikdo nemůže udělat.“ (Katechismus katolické církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 101)

Podstatou tohoto povolání je uvědomit si, jak moc je člověk Bohem milován a dokázat mu celým svým životem jeho lásku opětovat.

Hlavním úkolem všech věřících křesťanů je dosáhnout nebeského království, tedy stát se svatými a ke svátosti jsou povoláni všichni. Životní cesta člověka ke svátosti může být uskutečněna různými způsoby. Člověk však bude spokojený jen v tom stavu, ke kterému ho sám Bůh volá. (Ciardi, F. *Jít za Kristem*. Praha: Nové město, 1998, s. 15)

Lidé zde na zemi mají za úkol poznávat, objevovat a uskutečňovat své povolání. Bůh volá každého k jinému stavu. Některé z nás, převážně mladé lidi volá k manželství, některé muže volá ke kněžství, některé muže a ženy volá k životu zasvěcenému podle evangelijních rad - čistoty, chudoby a poslušnosti v řeholi. Tito lidé, kteří takto zasvětili svůj život, žijí buď ve společenství v klášteře, nebo v jiném institutu zasvěceného života.

Řeholníci a řeholnice slibují chudobu, mravní čistotu a poslušnost svým představeným. Jak ale člověk pozná, jaký záměr s ním Bůh zamýšlí? Každý člověk dostal od Boha schopnosti a předpoklady k určitému povolání a je na člověku, aby je rozpoznával a dále se podle nich rozhodoval. Není však dobré spoléhat se jen na svůj úsudek, ale mnohdy je vhodné se s někým poradit. Měl by to být člověk, který nás bude dobře znát a bude nás mít opravdu rád. A v neposlední řadě je velmi důležitá modlitba právě za rozpoznání Boží vůle.

2.2 Evangelijní rady

Evangelijní rady můžeme chápat jako pokyny, ne však, ale jako pravidla lidského původu. Svůj původ mají u Boha. Bůh zjevil svou božskou vůli nejenom v podobě rozkazů a zákazů, zákonů a příkázání, ale i v podobě pozvání a rady. Rada v tomto pojetí je dobro, které sám Ježíš Kristus ukázal, doporučil, ale nepřikázal. Jsou zaměřeny k lidem, kteří chtějí svůj život založit na Božím zaslíbení, nikoli na vlastních plánech, a tak dosáhnout dokonalosti.

Jedná se o tři evangelijní rady:

- chudoba,
- čistota,
- poslušnost.

Chudoba musí být dobrovolná, čistota ustavičná a poslušnost stálá pod duchovním představeným. Tyto rady se souhrnně nazývají „evangelijní“ proto, že je Ježíš Kristus v evangeliu jednotlivým osobám radí a nechává na vůli každého, jak se rozhodne. Jsou to zvláštní prostředky, pomocí nichž křesťan odstraňuje hlavní překážky bránící křesťanské dokonalosti. Jedná se o žádost těla, žádost očí a pýchu života. To znamená, že člověk obětuje Bohu sebe a vše co má.

Slibem chudoby přináší křesťan v oběť svůj majetek, slibem čistoty své tělo a slibem poslušnosti svou duši, vůli a samostatnost

Evangelijní rady vycházejí z celého Ježíšova života, znamenají být skutečným křesťanem a v neposlední řadě být podobný Kristu

Povolání podle evangelijních rad má zvláštní Boží milost. Bůh nežádá od každého, aby mu přinesl v oběť celou svou bytost, ale žádá od každého, aby nestavěl svoje životní základy na pozemských věcech.

Dodržovat zákon je pro všechny křesťany podmínkou věčné blaženosti. Avšak plnit radu je pro jednotlivé osoby cesta k vyšší dokonalosti a též i k větší blaženosti. Hříšník je ten, kdo nedodržuje daný zákon. Kdo však neplní rady, nehřeší, ale zaostává za vyšší dokonalostí.

Evangelijní rady jsou povinni zachovávat osoby řeholní a všichni ti, kdo se k tomu zavázali slibem.

Jak uvádí kán. 575 „*Evangelijní rady, založené na učení a vzoru Krista – učitele, jsou božím darem, který církev od Pána přijala a jeho milosti vždy uchová.*“ (Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, s. 267)

2.3 Sliby dané Bohu

První závazek, který je na úrovni slibu, dává člověk Bohu při svátém křtu a svátosti bířmování. Slibuje ho slovy: „*Odříkám se zlého a chci žít ve svobodě Božích dětí ve víře, naději a lásce.*“ Plněním slibu projevuje člověk pravou zbožnost.

Při křtu člověk říká Bohu „ano“ k nabízené spáse a zároveň vstupuje do vztahu s ním i s celým společenstvím Kristovy Církve.

Zvláštním projevem ctnosti a zbožnosti jsou však sliby založené na evangelijních radách chudoby, čistoty a poslušnosti, které, jak bylo uvedeno, skládají členové řeholních řádů a další zasvěcené osoby. Na základě těchto slibů se zavazují žít ještě lépe, než je striktně přikázáno. Při rozhodování o této skutečnosti je na místě dobře zvážit, zda co chci slíbit, dokážu i uskutečnit.

Chudoba

Dobrovolnou chudobou se rozumí zříkání se všech časných statků, aby člověk snáze došel statků věčných. Není tím ale myšleno žít v bídě a nouzi, ale mít správný a rozumný vztah k hmotným věcem. Z toho tedy vyplývá, že se jedná o vztah, který se musí budovat a předpokládá i jistou odpoutanost od těchto věcí. Na základě této evangelijní rady chudoby je člověk veden ke správnému vztahu k vlastnictví a majetku. (Cantalamesa, R. *Chudoba*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996)

Čistota

Čistota představuje zdržení se po celý život nejenom nečistých tělesných rozkoší, ale i manželství, aby mohl člověk sloužit Pánu Bohu nerozděleným srdcem. Celibát i panenství je chápáno jako předzvěst nebe. Je zde však důležité zdůraznit důstojnost manželství, neboť tento stav je kladen na stejnou úroveň jako každá jiná forma zasvěceného života.

Cílem panenství a celibátu je duchovní plodnost spočívající v nerozděleném srdci zcela oddaném Kristu a neměl by být chápán jako útěk ze světa, nýbrž nasazení pro svět a jeho potřeby. (Cantalamesa, R. *Panenství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1993)

Poslušnost

Poslušností se podrobujeme člověku duchovnímu představenému, a to i ve věcech, které Bůh ponechal lidské svobodě. Všichni věřící jsou povoláni, aby poslouchali Krista, protože pokud chtějí někoho následovat, musí ho poslouchat. Svou poslušnost vyjadřují konkrétně, a to požadavky poslušnosti vůči Církvi. To vše vyplývá ze svatého křtu, kdy člověk stvrdil své obrácení ke Kristu a ochotu poslouchat jeho hlas. Evangelijní rada poslušnosti vede člověka k tomu, aby svou svobodu vložil do rukou autority. (Cantalamesa, R. *Poslušnost*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1993)

2.4 Zasněvený život

Stav zasněveného života představuje způsob zvláštního zasněvení, které má svůj kořen ve svatém křtu a je úplným odevzdáním se Bohu. Věřící v Krista si v zasněveném životě pod vlivem Ducha svatého umiňují následovat Krista více zblízka, oddat se Bohu, kterého nadevše milují, a tím, že usilují o dokonalost lásky ve službě Božímu království, se stávají v Církvi znamením a hlasateli slávy budoucího světa.

Zasněvený život je tedy jednou z cest, jak následovat Krista buď ve formě života v samotě, nebo ve společenství, nebo v různých řeholních rodinách, které slouží jak k prospěchu svých členů, tak k dobru celého Kristova Těla.

Jak přesně uvádí kán. 573, 574 - „*Zasněvený život skrze sliby evangelijních rad je trvalý způsob života, jímž se věřící, kteří pod vlivem Ducha svatého důsledněji následují Krista, zcela zasněvují Bohu nejvyšší milovanému, aby k jeho cti, k rozvoji církve a ke spáse světa, z nového a zvláštního důvodu oddání, dosahovali dokonalé lásky ve službě božímu království a předem zvěstovali nebeskou slávu a stali se v církvi jejím jasným předobrazem.*

Tento způsob zasněveného života ve společnostech, kanonicky zřízených příslušným církevním představeným, svobodně přijímají věřící, kteří sliby nebo jinými posvátnými závazky podle vlastních zákonů společností přijímají evangelijní rady čistoty, chudoby a poslušnosti a skrze lásku, k níž je rady vedou, se zvláštním způsobem spojují s církví a jejím tajemstvím.“ (Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, s. 265)

Do tohoto stavu zvlášť volá Bůh křesťany, aby v životě církve využívali zvláštního daru a podle cíle a ducha jejich společnosti napomáhali jejímu poselství. (Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, s. 265)

Od počátku byli v Církvi muži a ženy, kteří se rozhodli zachováním evangelijních rad následovat Krista svobodněji a věrněji ho napodobovat a vedli život zasněvený Bohu každý podle svého způsobu. Někteří z vnuknutí Ducha svatého žili jako poustevníci, jiní dali vznik řeholním rodinám, které Církev přijala a schválila svojí autoritou. Schválení nových forem náleží výhradně Apoštolskému stolci. Poustevníci prostřednictvím přísnějšího odloučení od světa zasněvují svůj život ke chvále Boha a spáse světa tichem samoty, vytrvalými modlitbami a pokáním, aniž by vždycky veřejně slibovali zachování tří evangelij-

ních rad. Život poustevníka, skrytý očím lidí, je mlčenlivým kázáním Krista, kterému odevzdal svůj život, neboť Kristus je pro něho vším.

Začátek poustevnictví, nebo dějiny poustevnictví se začínají datovat životem svatého Antonína ve třetím století, který po smrti svých rodičů, začal přemýšlet o tom, jak by měl vypadat jeho křesťanský život. Uprostřed přemítání ho velmi zasáhlo slovo z Matoušova evangelia: „Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej svůj majetek a rozdej chudým a budeš mít poklad v nebi. Pak přijď a následuj mě!“ Prodal tedy veškeré své dědictví, zaopatřil svou mladší sestru a odebral se do blízké pouště učít se od otců poustevnickému životu. (Leenenová, M. A. *Jak se žije poustevníkům*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 93 – 95)

Záhy začalo jeho charisma přitahovat stále více stejně smýšlejících lidí. Po vyhlášení tolerančního milánského ediktu roku 313 byl tento způsob života považován za vynikající cestu následování Krista.

Forma tohoto zasvěceného života je zakotvena v kodexu církevního práva v kán. 603 - §1 a §2, který zní: „*Kromě společností uznává církev také poustevnický život, jímž křesťané prostřednictvím přísnějšího odloučení od světa zasvěcují svůj život ke chvále Boha a spáse světa tichem samoty, vytrvalými modlitbami a pokáním.*

Právo uznává poustevníka za Bohu oddaného zasvěceným životem, jestliže formou slibů nebo jiných posvátných závazků veřejně prohlásil a diecéznímu biskupovi se zavázal, že bude zachovávat tři evangelijní rady, a jestliže pod jeho vedením dodržuje vlastní způsob života.“ (Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, 275)

Nutno je však zmínit, že tato forma zasvěceného života byla uznána a v této formě zapísána do Kodexu církevního práva až v roce 1983. Z výše uvedeného jednoznačně vyplývá, že se sice nejedná o nějakou novou formu, nýbrž o jednu z nejstarších, ale starý Kodex církevního práva z roku 1917 vyžadoval pro církví uznávanou formu zasvěceného života bezpodmínečnou příslušnost k některému společenství, v němž by lidé žili životem evangelijních rad podle církví uznaných pravidel a pod vedením příslušného představeného.

Vznik kánonu o poustevnictví a jeho začlenění do řeholního práva bylo reakcí na určitý vývoj „v terénu“. „Nevznikal jako čirá teorie u stolu, ale reagoval na poválečný vývoj církve v nejrůznějších oblastech světa, konkrétně na rozkvět poustevnického života.

Vzhledem k tomuto vývoji nebylo náhodou, že se tímto tématem zabýval i Druhý vatikánský koncil.

Kongregace věnující se řeholnímu životu prohlásila výslovně v přípravné fázi koncilu: „Poustevnícký život je chvályhodný a je třeba horlivě trvat na jeho existenci.“ V této souvislosti byly zmiňovány anachoretské řády a také poustevnícký život ve zvláštní podobě závislosti na klášteře nebo řeholním společenství.“

K této debatě se připojili i biskupové, ale navrhovali, aby této formě života byl dán status církevně uznané skutečnosti. Hlavní argumenty byly hlavně na základě zkušeností s rostoucím počtem poustevníckých povolání. Jak uváděli: „Sami povolání vyjádřili přání mít svá životní pravidla, a proto si velice přejí, aby se církev projevila jako matka tím, že ve své moudrosti a zkušenosti poskytne pomoc a připraví především kněze, aby mohli kvalifikovaně sloužit duchovním doprovázením.“

Na základě výše zmíněných podnětů se koncil přece jen touto otázkou zabýval a výsledkem bylo zapracování do nového Kodexu kanonického práva. Nebyl sice od počátku v dnešní podobě. Obsahoval pouze jediný odstavec, který zhruba odpovídal dnešnímu § 1, a šlo v něm o vnitřní obsah poustevníckého života: „poustevníkem se nazývá Bohu zasvěcená osoba, jež vede život v naprosté samotě, v tichu a mlčení, v neustálé modlitbě, četbě, práci a pokání“ a touto „skrytou apoštolskou plodností obohacuje církev.“ (Leenenová, M. A. *Jak se žije poustevníkům*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 123 -126)

Později již nacházíme členění do dvou odstavců a v roce 1980 má podobu dnešního textu, tzn., že biskup je jedinou uvedenou autoritou.

„*Struktura kánonu je příkladem spojení spirituality a právního začlenění poustevníckého života. V § 1 jde o to, co určuje poustevníka z náboženské stránky, v § 2 je naopak kodifikováno církevní uznání tohoto stavu. Poustevnícký ideál lze tedy v podstatě žít bez vazby na právní statut. Týká se to případu, kdy dotyčný neslibuje evangelijní rady veřejně.*“ (Leenenová, M. A. *Jak se žije poustevníkům*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 126)

V současné době poustevníci žijí na vesnicích, ve městech, starají se o chod kostela a dokonce i učí náboženství. A nyní nám vyvstává otázka, jak tedy naplňují formulaci „přísného odloučení od světa“. Co je tedy míněno slovy odloučení a svět?

Přísnější odloučení od světa znamená „větší samotu ve srovnání se životem v samotném klášteře“, tedy k jakémukoli způsobu řeholního života, protože i v kartouze žije týmž způsobem života více bratří nebo sester.

Poustevník, který žije sám je také sám odpovědný za veškerou starost o své živobytí, ale na druhou stranu je však svobodnější ve věci odpovědnosti za to, kolik času a duševních sil na to vše vynaloží.

Přísnější odloučení od světa jednoznačně souvisí s evangelijní radou chudoby, ale ve smyslu vnitřního odpoutání to znamená, že tento člověk přijímá postavení tzv. cizince ve světě. Jedná se o ústřední motiv této spirituality, který byl přijat již v období raného středověku pouštními otci a potulnými poustevníky. Být tedy na světě pouze hostem znamená jasné rozhodnutí poustevníka dát přednost modlitbě před aktivním utvářením světa a hledáním potřeby lidského uznání. Toto dobrovolné přijetí znamená pro poustevníka celoživotní pouť, ve které žije vnitřní chudobou. Zatímco klášterní forma života chrání člena určitým vymezením vůči světu, tak poustevník chrání sám sebe s velkou bdělostí, aby dokázal zachovat věrnost svému povolání. Velikost a způsob odloučení od světa se ale v konečném důsledku ukáže až podle osobního povolání každého jedince, jak to dokazují sami dějiny poustevnictví.

Poustevnická askeze sebou dále přináší vedle samoty i mlčení. Tyto dva výrazy nestojí vedle sebe, ale vzájemně spolu souvisí. Mlčení srdce a úst má prvenství a samota nebo ticho, zaručuje zdrženlivost smyslů. „*Mlčení znamená víc než nemluvení, samota znamená víc než ústraní. Mlčí, kdo hovoří s tím, jenž přebývá v samotě srdce – s Bohem, jehož je třeba hledat tam, kam nedosáhne žádné lidské slovo.*“ (Leenenová, M. A. *Jak se žije poustevníkům*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 127-129)

Hlavním zaměstnáním poustevníka je modlitba. Způsob jeho života mu umožňuje neustálou a svobodnou modlitbu. Zde je vidět rozdíl mezi životem poustevníka a životem ve společenství. Závazkem společenství je modlitba breviáře, ale církevní právo tuto modlitbu ve vztahu k poustevníkům příliš nezdůrazňuje. Přesto si však myslím, že veškeré modlitby poustevníka ho začleňují do univerzální církve a spojují ho tak mimořádně hlubokým poutem s ostatními. Kromě jeho modliteb patří k jeho životu i duchovní četba a rozjímání. Dalším podstatným znakem poustevnické spirituality je pokání. Vzhledem k tomu, že celý způsob života poustevníka, má být prostý, to znamená, že se zřiká veškerého nadbytku a pohodlí, je na druhé straně také zapotřebí, aby v člověku rostla jeho vděčnost a radost z užívání pozemských dobrých věcí, neboť jeho smýšlení mu nedovoluje dě-

lat si na tyto věci nárok. Jako pokání z církevního hlediska lze přijmout půst a noční modlitbu.

Poustevníci nejsou jiní lidé než my všichni. Jsou to lidé se stejnými problémy jako má každý z nás, ale podstatný rozdíl je v tom, že se snaží svým problémům čelit a nepotlačují je. Žijí svůj život radikálně, důsledně, vědomě a svobodně, se všemi důsledky, které mohou přijít, a tak se staví před tvář živého Boha. Poustevník je obyčejný člověk vydávající se v důvěře svému Stvořiteli.

Vedle poustevníků existují také od apoštolských dob křesťanské panny a vdovy, které svůj život bezvýhradně oddaly Pánu.

Podobně jako poustevnícký život, tak i život zasvěcených pannen byl jedním z aktuálních témat Druhého vatikánského koncilu. „*Tento způsob zasvěceného života se znovu stal aktuálním na počátku 20. století. Po opakovaných žádostech a prozkoumání celé věci na Druhém vatikánském koncilu bylo uloženo opravit starobylý obřad zasvěcení panen. Nový obřad byl vyhlášen dekretem Kongregace pro službu a svátosti z 31. 5. 1970 a umožnil přijmout zasvěcení ženám žijícím ve světě. Tento obřad je počítán za nejvzácnější poklady římské liturgie.*“ (Teologické texty – Zasvěcené panny [online]. [cit. 2012-10-10]. Dostupné z: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/2000-5/Zasvecene-panny.html>.)

Další způsob zasvěceného života je život v řeholních společnostech. Jak uvádí kán. 607 - § 1 „*Řeholní život jako zasvěcení celé osoby představuje v církvi podivuhodné, Bohem založené nejdůvěrnější spojení, které je znamením budoucího věku. V něm řeholník dovršuje plné darování se Bohu jako obětí, kterou se celé jeho bytí stává nepřetržitou bohopoctou v lásce.*“ (Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, s. 277)

Církevní zákoník (CCI) rozlišuje společenství podle evangelijních rad na:

- instituty zasvěceného života, které se dělí na řeholní a sekulární, tj. světské,
- společnosti apoštolského života.

Ve všech uvedených skupinách se společenství obecně dělí na společenství mužská a ženská a společenství papežského práva a diecézního práva.

Současný církevní zákoník se nepřiklání k tradičnímu rozdělení řeholních institucí na řeholní řády a řeholní kongregace, neboť toto rozdělení je historického rázu. Za řády

jsou považovány takové, které vznikly před 16. stoletím a označení kongregace se týká pouze institutů, které vznikly později.

Řeholní instituty zasvěceného života jsou společenství, jejichž členové se zavazují k zachování evangelijních rad a skládají podle vlastního práva veřejné řeholní sliby a vedou společný bratrský nebo sesterský život. Dále se rozlišují podle způsobu života a dané řehole a též hábitu, který oblékají na znamení změny způsobu života.

Sekulární instituty zasvěceného života jsou společenství, jejichž členové nejsou vázáni sliby nýbrž pouze přísliby nebo přísahou. Z tohoto pohledu je snazší jejich rozvázanost. Podmínkou není ani společný život, proto členové tohoto společenství žijí buď sami, nebo se svými příbuznými, nebo v malých komunitách či farách. Nosí běžný občanský oděv a úsilím o dokonalou lásku vydávají svědectví uprostřed světa.

Společnosti apoštolského života jsou společenství kněží nebo laiků, mužů nebo žen, kteří sice žijí podle evangelijních rad, ale neskládají sliby ani přísliby pouze se k nim zavazují. Žijí podobně jako řeholníci, vedou společný život a oblékají hábit.

Instituty papežského práva jsou zřízeny Apoštolským stolcem nebo byly jeho formálním rozhodnutím.

Instituty diecézního práva jsou zřízeny diecézním biskupem a nemají schválení Apoštolského stolce.

Mužské řeholní instituce zasvěceného života

Řády:

Rytířské řády – Templáři, Johanité, Řád německých rytířů.

Křížovníci – Křížovníci s červeným křížem, Strážci Božího hrobu, Křížovníci s červenou hvězdou.

Řeholní kanovníci – Premonstráti, Kanovníci sv. Augustina.

Mnišské řády – Benediktini, cisterciáni, dominikáni.

Žebravé (mendikantské) řády – Františkáni, kapucíni, augustiniáni, karmelitáni.

Řeholní klerikové – Jesuité, piaristé, barnabité.

Kongregace:

Redemptoristé, petrini, kalasantini.

Řeholní společnosti:

Salesiáni, salvatoriáni, veristé.

Ženské řeholní instituce zasvěceného života**Řády:**

Benediktinky, premonstrátky, klarisky.

Kongregace:

Apoštolské (papežského práva)

Diecézní (diecézního práva)

Příloha PI: Seznam zkratk řádů a kongregací.

2.5 Uspořádání Božího lidu

Uspořádání Církve rozčleňuje Kristovo tělo ve své podstatě na dva celky tj. laici a hierarchie, přičemž každý člen hierarchie vychází vždy nejprve z laiků.

Základní uspořádání Božího lidu je tedy horizontální, neboť společná báze je laický stav, který je každému dán křtem, který se však později dělí na stav manželský a stav zasvěceného života. Tato skupina je vždy charakterizována tím, že přijímá dílo vykoupení. Ve vertikálním dělení se proti tomuto základnímu rozčlenění nachází řád hierarchický. Tento řád v Kristově tělu zpřítomňuje Krista jako hlavu a ostatním umožňuje svou službou setkání s Kristem ve svátostech. Zatímco řád všeobecně laický (manželství a zasvěcený život) je existenciální, řád hierarchický, díky tomu, co má zpřítomňovat, není závislý jen na existenciální stránce svého nositele, proto ho můžeme nazvat ontologický a jeho základem je kněžství Kristovo, které je zpřítomňováno.

Kristovo „Tělo“ je Církev. Toto tělo má svou vlastní vnitřní strukturu, která je svátostná. Aby byl Kristus přítomný pro své Tělo a Nevěstu, tak ustanovil kněze, skrze které je stále v dějinách On sám přítomný pro svou Nevěstu, aby se s ním mohla stávat stále hlouběji jedním Tělem. Být s ním jedním Tělem, je jí však jednou pro vždy dáno skrze Marii,

a tak ostatní následovníci Krista se přibližují její jednotě s Kristem. (Ján Pavol II. *Posynodálna apoštolská exhortácia o zasvätenom živote a jeho poslaní v Cirkvi a vo svete*, Spoloč svätého Vojtecha, Trnava, 2001, s. 7-10)

Církev se tak dělí na život v rodině (manželství), jež naplňuje přirozenou skutečnost, a na zasvěcený život, který naplňuje bezvýhradné následování, podobně jako samotný Kristus následoval Otcovu vůli pod vedením Ducha Svatého v chudobě, čistotě a poslušnosti.

Tyto dvě skupiny se nazývají “stavem”, protože v nich se rozvíjí a uskutečňuje základ daný křtem – *být v Kristu*. Zasvěcený život je plným prožíváním křestních slibů s eschatologickým charakterem. Obě dvě skupiny mají za základ následování Krista.

Kněžství je vůči tomu posvátnou službou umožňující objektivní následování Krista, kterého kněžství zpřítomňuje. Kněz jako takový se musí začlenit do jedné ze dvou skupin následování.

2.6 Svátosti

„Svátosti – jsou smysly vnímatelná znamení neviditelné milosti, ustanovená Ježíšem Kristem. Vedle hlásání evangelia, Písma svatého, následování Krista a organizační struktury jsou jedním ze základních způsobů, kterými Kristus v Duchu Svatém shromažďuje, vede a posvěcuje církev. Svátosti jsou svázány s vírou církve. Jejich konání víru předpokládá, ale zpětně i víru živí a upevňuje.“ (Líbezná Matoušková, Ž. *Manželství a věřící člověk*. Bakalářská práce, 2012, s. 6)

Víra se rozvíjí ve třech etapách a je vhodné je v tomto postupu dodržovat:

- „hlásání spásy, která od Boha přichází skrze Ježíše Krista; ze strany člověka začátek víry, modlitba, seznámení se s křesťanstvím,
- výuka (katecheze) – vzdělání v náboženských pravdách; ze strany člověka snaha o konání poznávaného, o následování Ježíše,
- svátostný život – uvedením do svátostného života a jeho rozvíjení; ze strany člověka slavení liturgie.“ (Cikrle, K., Sehnal, J. *Příručka pro varhaníky*. Rosice: Gloria, 1999, s. 19)

Definice svatosti podle kán. 840, 841 – „*Svatosti Nového zákona, ustanovené Ježíšem Kristem a svěřené církvi, jsou, jako úkony Krista a církve, znamenými a prostředky, jimiž se vyjadřuje a posiluje víra, vzdává pocta Bohu a uskutečňuje posvěcení lidí; proto velmi přispívají k vytváření a posilování a projevování církevního společenství; proto při jejich udělování musí mít posvátní služebníci i ostatní křesťané velikou úctu a náležitou pečlivost.*

Svatosti jsou pro celou církev stejné a patří k božimu odkazu, a proto pouze papeži přísluší posuzovat nebo určovat, co je třeba k jejich platnosti; papeži nebo jinému představenému podle kán. 838, § 3 a 4 přísluší rozhodovat, co náleží k jejich dovolenému slavení, udělování a přijímání a k řádu, který nutno zachovat při jejich udělování.“ (Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, s. 385)

Iniciační svátosti jsou základem obecného povolání ke svatosti a k úkolu evangelizovat svět. Kristovým učedníkům zprostředkují potřebné milosti, aby mohli žít podle Ducha v tomto životě poutníků na cestě do vlasti. Iniciačními svátostmi je křesťan posvěcen pro obecné kněžství.

Svatosti uzdravování, zvláště svátost pokání, pomáhají vytrvat na této pouti do vlasti a navrací člověka zpět, když hříchem sejde z cesty.

Svatosti ke službě společenství jsou kněžství a manželství. Tyto svátosti jsou zaměřeny na spásu druhých a přispívají i k osobní spáse tím, že slouží druhým. V Církvi udělují zvláštní poslání a slouží k budování Božího lidu. V těchto svátostech se přijímá zvláštní posvěcení.

Ti, kteří přijímají *svátost kněžství*, jsou posvěceni, aby ve jménu Kristově vedli Církev Božím slovem a Boží milostí. *Křesťanští manželé* jsou k povinnostem a důstojnosti svého stavu posilování a jakoby zasvěceni zvláštní milostí.

Celá Církev je kněžský lid. V Božím lidu je jediným knězem Ježíš Kristus, který je prostředníkem mezi Bohem a lidmi.

Křtem je člověk připojen ke Kristu, neboť každý pokřtěný, nositel Krista – kněze, má tak účast na Kristově kněžství. Pokřtěný člověk vykonává svou kněžskou službu aktivní účastí na slavení bohoslužeb. Účast všech pokřtěných na Kristově kněžství se nazývá kněžství obecné nebo také křestní kněžství.

Z lidu, který uvěřil, vyvolil Ježíš apoštoly a dal jim účast na svém kněžství a pověřil je mezi ostatními zvláštní službou. Tak vzniklo vedle obecného, tj. křestního kněžství, kněž-

ství služebné. Jedná se o jiný druh účasti na Kristově kněžství. Jejím úkolem je sloužit ve jménu a osobě Krista uprostřed společenství.

„Kněžství je svátost, skrze kterou pokračuje v Církvi nadále až do konce časů poslání, které Kristus svěřil svým apoštolům, je to tedy svátost apoštolské služby. Člení se na tři stupně:

- *Biskupství,*
- *Kněžství,*
- *Jáhenství.“*

(Katechismus katolické církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 389)

Služebné (svátostné) kněžství se zásadně liší od všeobecného kněžství věřících, protože uděluje posvátnou moc ke službě věřícím. Posvěcení služebníci zastávají svou službu Božímu lidu tím, že učí nebo hlásají, konají bohoslužbu a vedou duchovní správu.

Jedná se o zvláštní svátost, která rozlišuje vztahy uvnitř Církve. Aby Církev udržela své uspořádání, je potřeba různých služeb, které ale nemohou vykonávat všichni. Některé z těchto služeb vyžadují zvláštní zplnomocnění.

Tak jako svátost křtu a bířmování i svátost kněžství vtiskuje člověku do duše nesmazatelné znamení, a proto ho nelze opakovat.

Následování Krista, odevzdání sebe a svého života do služby Bohu předpokládá v povoláném člověku postoj vykročení ze sebe, aby v realizaci svých možností žil podle hodnot, které doporučil Kristus. Hlavním posláním osoby povoláné Kristem je představovat Boží lásku ve světě, a to především svým životem a realizací hodnot, podle kterých se rozhodl žít.

2.7 Druhy hodnot a formování

Hodnotami rozumíme obecné, trvalé ideály, které se týkají osoby ve vztahu k jejímu cíli. Rozlišujeme dva druhy hodnot, a to hodnoty cílové a hodnoty zprostředkující.

Cílové hodnoty jsou zaměřeny na cíl, kterého člověk chce ve svém životě dosáhnout. V tomto případě jde o jednotu s Bohem a následování Krista.

Zprostředkující hodnoty zahrnují čistotu, chudobu a poslušnost. Můžeme je chápat jako prostředky, které pomáhají realizaci hodnot cílových. V podstatě můžeme říci, že v životě věřícího člověka jde pouze o jedinou hodnotu a tou je osoba Ježíše Krista. (Dyrek, K., Kozuch, M., Trojan, K. *Kněžské a řeholní povolání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995, s. 9)

Člověk, který se rozhodl žít svůj život podle těchto hodnot, je musí nejprve rozpoznat a být citově a emocionálně zralý.

Formace ke kněžskému a řeholnímu životu musí být pevně ukotvena v hodnotách a být na ně zaměřena. Hlavním úkolem je pomoci formované osobě poznat hodnoty svázané s tímto povoláním, zamilovat si je a dokázat je ve svém životě realizovat. Pokud však formace nebude směřovat k hlubšímu prožívání hodnot, bude tím pádem odsouzena k trvalému neúspěchu. Dalším důležitým aspektem formace by měla být podpora objektivního prožívání hodnot, tzn., aby život formované osoby odpovídal hodnotám, kterými touží žít. V neposlední řadě je důležité, aby hodnoty byly prožívány svobodně a byly realizovány pro ně samé a ne pro osobní prospěch. Pouze z prožívání hodnoty pro ni samu se rodí opravdové zaangażování se v ní a přilnutí k ní celou osobou.

Jak bylo již výše zmíněno, v povolání jde o jednu jedinou hodnotu, tou jest osoba Ježíše Krista, proto by měla veškerá práce vychovatelů směřovat k jeho přiblížení, aby formované osoby ho poznaly, prohloubily svůj vztah k němu, zamilovaly si ho a jemu se též připodobnily. Má jít o to, aby se pro ně stal jediným pokladem a jedinou láskou. Láskou v tomto smyslu takovou, pro kterou jsou ochotni a připraveni všechno obětovat a všeho se vzdát. Pokud povolání dokáže ke svému povolání pravdivě přistupovat, pak bude moci prožívat opravdovou radost a spokojenost z vybrané cesty. Ovšem tento přístup nezaručuje vyhnutí se problémům, které člověku život na této zemi přináší. Proto by formace měla být také zaměřena i tímto směrem, to znamená, že by měla pomáhat k uvědomění si, že pravé zaangażování se v hodnotě bude vždy spojeno i s obtížemi života.

Člověk je Bohem na zem povolán, ale nemá zde žádné privilegované pozice. Je zde vystaven všem možným nástrahám a překážkám. Proto není pro každého člověka úplně snadné žít podle hodnot. Kdo se tedy rozhodne žít podle hodnot Krista, nemůže očekávat lehký život, který by byl zbaven veškerých těžkostí. Formovaná osoba, která chce následovat Krista, by měla být také vychovávána k tomu, aby dokázala vědomě přijmout důsledky svého rozhodnutí. V tomto okamžiku jde především o pochopení, že tyto hodnoty neuspou-

kojují, ale vyžadují oběť. Oběti stavějí povolání jako učedníka Krista do těžkých a odpovědných situací, což se většinou pojí s námahou nebo zřeknutím se a ne se „svatým pokojem“. S požadavky hodnot a odpovědností za ně jsou spojeny těžkosti, které činí život náročným. V realizaci hodnot mohou být překážkou velmi často druzí lidé. To znamená dokázat v tento okamžik ustát boj o zachování věrnosti Kristu. Nelze tedy očekávat, že hodnoty zaručí povolání člověku oddanost a nemožnost omylu, pádu či hříchu.

Prožívání hodnot přispívá v osobě také ke vzniku nejrůznějších vnitřních napětí, která mohou mít různé příčiny. Může se jednat o napětí vznikající mezi různými touhami člověka, tedy mezi touhou žít podle toho, k čemu mě volá vlastní „já“, a touhou podle požadavků hodnot. Další napětí, která mohou být, jsou v důsledku vzájemného tření mezi dvěma skutečnostmi v člověku. Jedná se o skutečnost božskou a skutečnost lidskou, tedy to co požaduje od člověka Bůh a to jak by měl člověk sám chut' žít. Ustát různá vnitřní napětí stojí člověka vždy mnoho úsilí, těžko se snášejí a mnohdy mohou být i začátkem úzkostí a znechucení, které se dále projevují v každodenním životě.

Hodnoty svázané s povoláním vyžadují, aby je člověk žil naplno. Nelze si zde vybírat, jak se říká zlatou střední cestu, neboť k Bohu vede pouze jedna cesta přímá, na níž povolání člověk souhlasí s prožíváním velké samoty, odpovědnosti, každodenní námahy, vytrváním ve věrnosti a v neposlední řadě též důslednosti. K důsledné realizaci hodnot je zapotřebí veliké lásky ke Kristu a zároveň osobní svobody a zralosti. (Dyrek, K., Kozuch, M., Trojan, K. *Kněžské a řeholní povolání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995, s. 12-14)

Aby byl povolání připraven ke zralé realizaci hodnot ve svém životě, je třeba formaci zaměřit na celého člověka a brát zřetel jak na duchovní, tak i osobní rozměr. Proto se nelze v procesu formace obejít bez pomoci psychologických metod, které pomáhají povolánímu lépe porozumět sám sobě.

Pomoc povolání osobě se skládá z několika fází. Každá fáze má svoji důležitost, proto by v procesu formace měly být zahrnuty stejnou měrou. Role osoby formulující spočívá především v pomoci formovaným osobám v integraci jednotlivých fází. Tyto fáze jsou:

- sebepoznání,
- přijetí sebe,
- realizace hodnot.

První fází, která má formované osobě pomoci je sebepoznání. Jedná se o pochopení osoby samé, takové jaká je se všemi jejími podmíněnostmi vědomými i podvědomými a s vlastní nezralostí. Je důležité si je uvědomit vzhledem k nebezpečí ovlivnění či podlehnutí jim. Jde o poznání sebe samého, tedy jaký ve skutečnosti opravdu je a ne jak se zdá být sobě samému nebo jak ho vnímají druzí lidé. V případě potlačování některých skutečností dochází později k hlubokým vnitřním konfliktům, které člověka dostávají do neřešitelného kruhu, se kterým si posléze nedokáže poradit. Proto je v době formace důležité pomáhat při odhalování a poznávání nejrůznějších podvědomých potřeb a vnitřních konfliktů, které stěžují život podle hodnot povolání. Jde tedy o vysvobození se od těchto vlivů.

Druhou fází je přijetí sebe, tedy akceptace. To znamená, naučit se akceptovat své vlastní nezralé potřeby a konflikty. Jde o proces dozrávání, ve kterém člověk dokáže pochopit své potřeby i když jsou v jeho pozici nepřijatelné, ale zároveň jim nepodléhá a nejsou hnací silou jeho chování. Při takovémto přístupu potřeby nedeterminují chování člověka a člověk sám rozhoduje o tom, jestli za těmito potřebami jít nebo se jim postavit. V tomto případě každý člověk, nejenom osoba povoláná, pocítuje v sobě určité potřeby, ale to neznámá, že je musí následovat a podléhat jim. Vždy záleží na každém člověku zvlášť, jak se rozhodne a co udělá s potřebami, které v sobě cítí. Člověk dostal od Boha dar rozumu, a proto je za každé své rozhodnutí a konání odpovědný.

Třetí fází je realizace hodnot, kterou můžeme označit jako cílovou etapu jednak formace, jednak i práce nad sebou. (Dyrek, K., Kozuch, M., Trojan, K. *Kněžské a řeholní povolání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995, s. 41-44)

Z předchozích řádků jasně vyplývá, že hlavním úkolem formace je pochopení, znalost podstaty a poslání řeholního a kněžského povolání.

Závěrem této kapitoly lze říci, že každé povolání postupně dozrává a nelze se rozhodnout okamžitě na základě prvních signálů. Člověk většinou na začátku vidí pouze krásný ideál, který je naplněn radostí a nadšením, ale hlavně, který mu pomáhá překonávat prvotní překážky. Ve chvíli, kdy však začne opět stát pevně nohama na zemi a jakoby vystřízlivěl, přicházejí pochybnosti. Dá se to považovat za přirozený jev, kdy se budují rozumové základy lidského rozhodnutí. Je to uvědomění si, proč se skutečně člověk rozhodl tak, jak se rozhodl. Můžeme tedy toto nazvat dobou zkoušek, kdy pak opět přijde radost a odvaha pokračovat v cestě dál, i kdyby překážky byly ještě mnohem větší. (Balík, J. *Pojď a následuj mě*. Praha: Paulínky, 2002, s. 48)

3 KNĚŽSKÉ A ŘEHOLNÍ POVOLÁNÍ

Člověk je inteligentní lidská bytost, která ve svém životě nejednou přemýšlí o podstatě svého bytí a hledá své místo v životě. Hledat své místo v životě znamená především porozumět Božímu plánu. Bůh zná každého člověka nejlépe a dokáže naplno rozvinout celou jeho osobu.

Člověk, který dojde k přesvědčení, že jej Bůh volá ke kněžskému či řeholnímu povolání, musí splnit několik podmínek, které jsou pro toto povolání nezbytně nutné. Tento člověk by měl zejména žít kvalitním duchovním životem a neměl by se k tomuto povolání uchýlovat z důvodu nějakých svých nevyřešených problémů.

Zájemce o kněžské povolání musí být v první řadě pokřtěný a biřmovaný praktikující katolík. Další podmínka se vztahuje ke vzdělání. Pro přijetí se vyžaduje maturitní zkouška, ale mohou se přihlásit už studenti maturitního ročníku střední školy. Dále se předpokládá dobré tělesné a psychické zdraví uchazeče. Proto každý musí absolvovat lékařské a psychologické vyšetření.

Prostřednictvím svého duchovního správce farnosti, do níž uchazeč patří, se podává přihláška do kněžského semináře. Přihlášku si lze vyzvednout osobně na příslušném biskupství nebo si o ni může každý písemně požádat. K vyplnění přihlášky je nutné doložit tyto potřebné dokumenty:

- rodný list,
- potvrzení o křtu,
- potvrzení o biřmování,
- životopis žadatele s fotografií formátu OP,
- maturitní vysvědčení,
- lékařské vyšetření,
- potvrzení o církevním sňatku rodičů.

Poslední z bodů, pokud není k dispozici, není překážkou. K výše uvedeným dokumentům ještě musí přiložit své vyjádření duchovní správce farnosti, tedy faráře. To znamená, že se vyjádří k uchazeči, jak jej zná a jak se zapojuje do společenství ve farnosti. Společně s dokumenty předá vše diecéznímu biskupovi. Termín pro uzavírku přihlášek je zpravidla v měsíci březnu. Poté je uchazeč písemně pozván k přijímacímu pohovoru, který bývá většinou koncem měsíce dubna. Pohovor je rozdělen na dvě části. Jedna část zahrnuje psy-

chologické vyšetření a druhá osobní rozhovor s biskupem a s představenými teologického semináře. V případě že je uchazeč po úspěšném přijímacím pohovoru přijat, čeká ho šest let studií a přípravy na kněžské povolání.

Člověk, který ve svém srdci zaslechl opravdu Boží volání ke kněžství a rozhodl se svůj úmysl rozšířit a prohloubit, nastupuje po úspěšném pohovoru do Teologického konviktu.

3.1 Teologický konvikt

Příprava na kněžské povolání začíná v Teologickém konviktu v Olomouci. Teologický konvikt je zařízením České biskupské konference. Zde stráví uchazeč jeden rok, respektive jeden školní rok od září do června. Posláním Teologického konviktu je lidská, duchovní, intelektuální a pastorační formace uchazečů. Studentům se zde nabízí možnost, aby rozpoznali, zda mají na to, stát se bohoslovcem a později knězem. Zda toto povolání je pro ně to pravé, zda je Bůh k němu opravdu povolal.

V Teologickém konviktu se připravují studenti ze všech diecézí České republiky k následnému přijetí do kněžského semináře a posléze ke studiu na teologické fakultě.

„Arcidiecéze Olomouc, diecéze Brno a Ostrava-Opava připravují své kandidáty pro vstup do kněžského semináře v Olomouci. Arcidiecéze Praha, diecéze České Budějovice, Hradec Králové, Litoměřice a Plzeň připravují v konviktu své studenty pro vstup do kněžského semináře v Praze.

Slovo „konvikt“ vzniklo z latinského „convivere“, což znamená žít ve společenství, žít spolu. Soužití je jedním ze základních stavebních kamenů lidské formace. Název „teologický“ vznikl z řeckých slov „Theos“ – Bůh a „logos“ – slovo. V zahraničí je Teologický konvikt označován jako propedeutický (přípravný) kurz.“ (Teologický konvikt Olomouc [online]. [cit. 2012-12-03]. Dostupné z: <http://konvikt.signaly.cz/teolo/>.)

Rok, který uchazeč stráví v Teologickém konviktu je intenzivní přípravou na studium na teologické fakultě. Postupně zde začíná studovat některé předměty, intenzivně se věnuje modlitbě a seznamuje se s prostředím a řádem. Vedle výuky má v programu denní účast na ranní a večerní modlitbě, denní účast na mši svaté a společné setkávání s ostatními uchazeči.

Jeden víkend v měsíci je v teologickém konviktu věnován duchovním cvičením. Tato duchovní cvičení se nazývají „rekolekce“. Jedná se o duchovní cvičení s velkým prostorem věnovaným osobní modlitbě v tichu.

Po celou dobu přípravy v konviktu je studentům k dispozici spirituál – kněz otevřený všem rozhovorům a svátosti smíření.

Po pěti měsících v konviktu se konají týdenní exercicie, které probíhají na přelomu ledna a února. Pak už přichází doba podat si přihlášku na teologickou fakultu.

Jak bylo již uvedeno výše, Teologický konvikt v Olomouci je společný pro všechny diecéze Moravy a Slezska. Po necelém roce stráveném v konviktu se studenti rozcházejí na různé teologické fakulty. Studenti z Čech se hlásí ke studiu na Katolickou teologickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, studenti z Moravy a Slezska se hlásí ke studiu na Cyrilometodějskou teologickou fakultu Univerzity Palackého.

Obě tyto teologické fakulty jsou řádnými vysokými školami a studenti jsou na ně přijímáni na základě standardních přijímacích zkoušek. Přijímací zkoušky se konají tak jako na jiných vysokých školách na přelomu měsíce května a června.

Teologický konvikt tedy slouží k úvodní formaci budoucích kněží. Formace, která probíhá v konviktu má u kandidátů prohloubit základy jejich víry, dovršit jejich obrácení, uvést je do metod modlitby a způsobu života odpovídajícího křesťanské tradici, rozvinout u nich znalost obsahu víry, vést je k větší lidské zralosti a přivést je blíže k osobě Ježíše Krista, tak aby vědomě vstoupili do jeho školy následování, poznali jej a rozhodli se žít s Kristem, kterého přijmou za svého Pána. (*Národní rámcový program kněžské formace*)

3.2 Kněžský seminář

Kněžský seminář je zařízení římskokatolické církve. „*K přijetí do semináře se vyžaduje:*

- *doporučení ředitele Teologického konviktu,*
- *úspěšné složení přijímacích zkoušek na teologickou fakultu,*
- *pokud se uchází o přijetí do semináře kandidát, který neprošel formací Teologického konviktu (např. laický student teologie), vyžaduje se pro ověření jeho způsobilosti ke kněžství zkušební doba v délce nejméně jednoho roku před přijetím do semináře. Diecézní biskup rozhodne, jakou konkrétní náplň tato zkušební*

doba bude mít, tj. zda kandidát půjde do propedeutika nebo bude ve farnosti zkušeného kněze.“ (Národní rámcový program kněžské formace)

„Kněžský seminář je zřízen k tomu, aby při výchově budoucích kněží náležitě uváděl do praxe všechny požadavky na kněžskou formaci, jak jsou formulovány v dokumentech Druhého vatikánského koncilu, v následných dokumentech Apoštolského stolce, v Kodexu kanonického práva, v partikulárních zákonech a v závazných směrnicích České biskupské konference a v rozhodnutích biskupa, v jehož diecézi se seminář nachází a který je zároveň nejvyšším představeným semináře, neboť „prvním reprezentantem Krista při kněžské formaci je biskup.“ (Národní rámcový program kněžské formace)

Jak se uvádí v Koncilním dekretu *Optatam totius*: *„Kněžské semináře jsou pro výchovu kněží nutné. V nich musí celá výchova bohoslovců směřovat k tomu, aby se přetvořili v pravé pastýře duší podle vzoru našeho Pána Ježíše Krista, Učitele, Kněze a Pastýře. Ať se tedy připravují na službu slova, aby stále lépe chápali zjevené Boží slovo, aby si je osvojovali rozjímáním a vyjadřovali je slovem i skutkem; na službu bohopocty a posvěcování, aby modlitbou a konáním posvátné liturgie konali dílo spásy eucharistickou obětí a svátostmi; na službu pastýře, aby dovedli lidem představovat Krista, který „nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za všechny“, a aby se stali služebníky všech a tak získali mnohé.“ (Koncilní dekret *Optatam totius*)*

Toto zařízení tedy poskytuje studentům (dále jen bohoslovcům, neboť studentům se v semináři říká bohoslovci), kteří byli vybráni diecézními biskupy nebo řeholními představenými pro studium na teologické fakultě, nejen ubytování, ale zejména přípravu na budoucí kněžské povolání. Intenzivně se zde věnují duchovní formaci modlitbou, společným slavením a rozhovory s představenými a spirituálem.

Denní řád kněžského semináře je velmi podobný řádu v Teologickém konviktu. Liší se pouze náročností ve studiu. *„Kněžský seminář se nachází v Olomouci a v Praze. Bohoslovci českých diecézí (Praha, Hradec Králové, Litoměřice, Plzeň a České Budějovice) studují v Arcibiskupském semináři v Praze a svou intelektuální formaci získávají na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy. Moravští bohoslovci (diecéze Olomouc, Brno a Ostrava-Opava) studují v Arcibiskupském kněžském semináři v Olomouci a teologické poznatky získávají na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého.“*

(Arcibiskupský seminář. O semináři [online]. [2012-12-03]. Dostupné z: <http://www.arcs.cuni.cz>)

Každá univerzita má vypracovaný svůj vlastní vzdělávací program. Ovšem nějak zásadně se od sebe náplň studia jednotlivých univerzit neliší. První dva roky jsou především zaměřeny na studium jazyků, to znamená, latinu, biblickou řečtinu, hebrejštinu a studium filozofie a historie. V dalších letech je studium zaměřeno na teologické disciplíny v užším slova smyslu.

Standardní doba studia je pět let a forma studia je prezenční. Jedná se o magisterský studijní obor „Katolická teologie“, který je součástí studijního programu „Teologie“.

Studium se řádně ukončuje státní závěrečnou zkouškou, která se skládá ze čtyř ústních zkoušek a obhajoby diplomové práce. Státní závěrečná zkouška se skládá z: Písma svatého /znalost Písma svatého Starého i Nového zákona/, dogmatické teologie, morální teologie, pastorální teologie liturgika. Po úspěšném složení státní závěrečné zkoušky a obhajoby diplomové práce získává bohoslovec titul „Mgr.“

V případě, že jeho zájem o kněžské povolání stále trvá, musí předložit písemnou žádost o svěcení biskupovi.

3.3 Svátost svěcení

Tak jako Ježíš Kristus si vyvolil dvanáct apoštolů, dal jim zvláštní moc a poslal je do světa, aby hlásali evangelium, shromažďovali všechny národy, posvěcovali je a vedli, tak i dále tito apoštolové si vyvolili své nástupce a vkládáním rukou jim předali dar Ducha Svatého, který sami přijali od Krista. Tímto svým nástupcům udělili svátost kněžství v celém jeho rozsahu. Toto poslání stále trvá a bude trvat až do konce věků, neboť takto se apoštolskou poslušností předává a udržuje toto prvotní poslání z pokolení na pokolení. Nástupci apoštolů jsou biskupové, kteří dále ustanovují své spolupracovníky, kněze, kteří jsou s nimi spojeni v kněžské službě a mají sloužit Božímu lidu, a dále jáhny, kteří nejsou svěceni ke kněžství, ale ke službě.

Svátost svěcení může přijmout pouze pokřtěný a birmovaný muž, který musí dále podle kán. 1050 předložit následující doklady:

- „osvědčení o řádně vykonaném studiu podle kán. 1032,
- u světců na kněžství osvědčení o přijetí jáhenství,
- u světců na jáhenství osvědčení o přijetí křtu a biřmování a o přistátých službách podle kán 1035; osvědčení o učiněném prohlášení podle kán. 1036; u ženatého svěcence pro trvalé jáhenství osvědčení o uzavření manželství a souhlas manželky.“
(Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, s. 467)

Svátost svěcení má tři stupně: svěcení jáhenské, svěcení kněžské a svěcení biskupské. Plnost kněžství náleží pouze biskupům. Kněží představují nižší stupeň, proto nemohou udělovat svátost kněžství. Základním nebo také úvodním stupněm jsou jáhni, kteří mohou pouze křtít, kázat a podávat eucharistii (svaté přijímání). Nemohou, tedy sloužit mši svatou, zpovídat, udělovat svátost nemocných a další věci, které náleží pouze kněžím a ostatním výše postaveným.

Jáhenské a kněžské svěcení uděluje biskup. Udělovatelem Biskupského svěcení je též biskup ovšem za přítomnosti dvou dalších biskupů a s pověřením papeže na základě papežského příkazu. Svěcení se u všech tří stupňů uděluje vkládáním rukou na hlavu a modlitbou za seslání Ducha Svatého pro vyvoleného muže k posvátné službě, která je pro každý stupeň jiná a při svěcení kněžství a biskupství také pomazáním olejem.

Svátostí svěcení se povolání věřící stávají posvátnými služebníky a jsou z Božího ustanovení označeni nezrušitelným znamením. Jsou zasvěceni a určeni vést veškerý boží lid.

Muži, kteří touží po jáhenském a kněžském svěcení, musí splňovat podmínky vzdělání podle norem církevního práva. To znamená mít ukončené teologické vzdělání a několikaleťtou formační přípravu v oblasti duchovní, lidské a intelektuální. Formace u jáhnů probíhá pravidelným setkáváním kandidátů jáhenství s knězem či jáhnem, prostřednictvím ve společné modlitbě a vzdělávání. Jáhenství i kněžství není záležitostí záměru člověka, ale je tak jako i jiná forma zasvěceného života tajemným a neodolatelným Božím voláním.

Kněžské svěcení lze udělit muži, který dovršil dvacet pět let a je dostatečně vyzrálý. Dále musí být dodrženo šestiměsíční mezidobí mezi jáhenským a kněžským svěcením. Muži, kteří jsou určeni pro kněžství, se připouštějí k jáhenskému svěcení až po dovršení dvaceti tří let věku, jak se uvádí v kán. 1031. Těmto kandidátům se uděluje jáhenství až po skončeném pátém ročníku filozoficko-teologického studia.

K jáhenskému svěcení lze připustit jak svobodné, tak i ženaté muže. Svobodní muži, kteří jsou kandidáti trvalého jáhenství, se připustí k jáhenskému svěcení až po dovršení dvacátého pátého roku věku. V případě ženatých mužů je hranice třicet pět let a vyžaduje se souhlas manželky.

Každý muž trvalého nebo přechodného jáhenství a kněžství může přijmout svěcení až po liturgickém obřadu, kterým je přijat mezi kandidáty. Podmínkou je žádost zasláná vlastnímu biskupovi nebo příslušnému vyššímu představenému. Musí být písemná a napsaná vlastní rukou a podepsaná. Součástí této žádosti je též prohlášení, kterým muž prohlašuje, že dobrovolně a svobodně chce přijmout svátost svěcení a že se chce natrvalo věnovat církevní službě, a zároveň požádá o udělení svěcení. (*Kodex kanonického práva*. Praha: Zvon, 1994, s. 461)

„Kandidát trvalého jáhenství, který není ženatý, a kandidát kněžství se připustí k jáhenskému svěcení jen tehdy, když předepsaným obřadem přijme veřejně před Bohem a církví závazek celibátu nebo složil doživotní sliby v řeholní společnosti.“ (*Kodex kanonického práva*. Praha: Zvon, 1994, s. 461)

Před udělením vyššího svěcení musí kandidáti vykonat duchovní cvičení, které trvá minimálně pět dnů. Požadavky a místo jim stanoví ordinář a o řádném vykonání musí před svěcením informovat biskupa.

Svátost svěcení se uděluje při slavnostní mši svaté. Po skončení je proveden zápis o svěcení do zvláštní knihy, kde se uvádějí jména jednotlivých svěcenců.

3.4 Noviciát

Člověk, který si uvědomí, že je volán k řeholnímu životu a dojde k rozhodnutí, že jej bude následovat, má za určitých podmínek možnost vstoupit do některé z výše uvedené mužské či ženské řeholní instituce.

Zájemce o řeholní život by měl nejdříve kontaktovat klášter, jehož členem by se chtěl stát a projevit zájem o bližší seznámení se s klášterním životem.

Než je uchazeč přijat do noviciátu, předchází ještě této době období tzv. kandidatury. Jedná se o první období života v klášteře, kdy postupně člověk poznává řeholní život, roz-

dělení kompetencí a prací, denní řád a vše co souvisí s celým chodem domu, který se má stát jeho rodinou.

Pokud doba kandidatury, která trvá většinou jeden rok, v kandidátovi potvrdí jeho opravdový zájem o řeholní život, nic nebrání jeho přijetí do noviciátu.

Přijímání uchazečů do noviciátu vždy přísluší vyšším představeným podle ustanovení vlastního práva. Vyšší představení mají povinnost pečlivě zvážit přijetí každého uchazeče. Přijat může být uchazeč, který:

- dovršil sedmnáctý rok svého věku,
- doložil lékařské potvrzení o zdravotním stavu,
- má vhodnou povahu a vlastnosti svědčící o dostatečné vyzrálosti pro život v řeholním společenství,
- předložil osvědčení o křtu, biřmování a o svobodném stavu. (*Kodex kanonického práva*. Praha: Zvon, 1994, s. 295)

Novicem se stává při obřadu, který se nazývá obláčka. Zároveň novic dostává řeholní oděv – hábit, a nové řeholní jméno. Jedná se o symboly, které ukazují na začátek jeho nového života.

Podle kanonického práva netrvá noviciát déle než dva roky. V životě novice se jedná o nesmírně důležité období, a to zejména proto, že si člověk klade základy řeholního a duchovního života.

Jak se uvádí v kán. 646 – „*Noviciát, kterým se začíná život ve společnosti, je zaměřen na to, aby novici hlouběji poznali boží povolání, vlastní řeholní společnosti, zkusili způsob života společnosti, jejím duchem vzdělali mysl i srdce a také aby se prokázal jejich úmysl a vhodnost.*“ (*Kodex kanonického práva*. Praha: Zvon, 1994, s. 295)

V průběhu celého noviciátu je novic svěřen do rukou novicmistra, který jej má provázet a formovat. Od noviců se vyžaduje, aby se pod jeho vedením vzdělávali podle řádu vzdělávání. Novicové mají také zvláštní režim, a to zejména z toho důvodu, aby měli dostatek prostoru pro osvojení si nového způsobu života, a také se prověřuje jejich motivace a způsobilost.

Po dobu noviciátu může novic kdykoliv na základě svého rozhodnutí noviciát a společnost bez nějakých důsledků opustit. Není totiž v tomto období ke společnosti nijak právně vázán, proto ho může představený společnosti propustit.

Jestliže je novic uznán za vhodného budoucího člena řeholní společnosti, je připuštěn ke složení prvních řeholních slibů, které se nazývají sliby dočasné. Tím se uzavírá období noviciátu.

3.5 Řeholní sliby

Podle kanonického práva musí řeholník žít v dočasných slibech alespoň tři roky, než může přistoupit ke slibům doživotním. V tomto období pokračuje dále jeho řeholní formace.

„Řeholními sliby se členové zavazují, že budou zachovávat evangelijní rady, zasvěcují se Bohu skrze službu církve, a stávají se členy řeholní společnosti s právy a povinnostmi stanovenými právem.“ (Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, s. 301)

Podle kán. 656 se k platnosti dočasných slibů vyžaduje:

- *„ aby ten, kdo je skládá, dovršil alespoň osmnáctý rok svého života;*
- *aby, platně vykonal noviciát;*
- *aby ho ke slibům svobodně podle norem práva připustil příslušný představený po vyžádání stanoviska své rady;*
- *aby sliby složil výslovně, bez násilí, vážného strachu nebo podvodu;*
- *aby sliby přijal zákonný představený osobně nebo v zastoupení.“ (Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, s. 301)*

V případě, že po uplynutí doby slibů dojde uchazeč k rozhodnutí, že chce společnost na vlastní přání opustit, odchází bez závazků.

Jestliže však jeho úmysl se natolik prohloubil, že je pevně rozhodnut strávit život jako Bohu zasvěcená osoba, je připuštěn k doživotním slibům - tzv. věčným.

K platnosti doživotních slibů se vyžaduje:

- *„věk alespoň jednadvaceti dovršených roků;*
- *Předchozí dočasné sliby alespoň po dobu tří let.“ (Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, s. 301)*

Závěrem této kapitoly bych ráda opět zdůraznila, že Bůh volá každého z nás. Ovšem cesty, které za ním vedou, nejsou pro člověka lehké. Každá tato cesta může být přirovnána k riskantnímu dobrodružství, neboť na ty, kdo jdou opravdu za ním a následují ho, jsou z mého pohledu kladeny velké nároky.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ŽIVOTNÍ PŘÍBĚHY

4.1 Kasuistiky životních poslání

V praktické části, jak stojí v samotném názvu diplomové práce „Vliv výchovy a prostředí na volbu zasvěceného života“, se pokusím přiblížit životní příběhy a osudy lidí, kteří svůj život zasvětili Bohu, ale i těch, kteří tuto cestu sami vzdali nebo pocítili, že jsou voláni k povolání jinému. Na základě rozhovorů, které s nimi provedu, vypracuji jednotlivé kasuistiky.

Na začátku své práce jsem si prostudovala několik knih k tomuto tématu a ihned mi bylo jasné, jak těžký úkol jsem si sama zvolila. Utvrzení dále přicházelo vždy, když jsem oslovila nějakého kněze, řeholníka či řeholnici a požádala je o rozhovor. Nemohu říci, že by se stavěli ryze odmítavě, ale při vyslovení tématu, vždy zazněla z jejich úst stejná věta: „To je těžké téma. Co studujete?“ nebo mlčeli a jejich výraz ve tváři vyjádřil to samé.

Díky všem ochotným a laskavým lidem, které jsem poznala, jsem měla možnost pochopit, co znamená opravdový život s vírou. A i když cesta, na kterou jsem se vydala, vede po velmi tenkém ledu, přesto byla pro můj osobní život velkým přínosem.

Avšak největší oporou a pomocníkem při dokončování mé diplomové práce, kdy jsem se najednou dostala do fáze, že jsem začala pochybovat o všem, co jsem napsala, se stala kniha Bůh a člověk hledající smysl, kterou napsal Viktor E. Frankl a Pinchas Lapide a také můj poslední rozhovor, který se sice neuskutečnil, ale omluva dotyčného člověka mně pomohla pochopit, že cesty Boží jsou opravdu nevyzpytatelné.

Pro zpracování praktické části jsem zvolila metodu volného rozhovoru a následné vypracování jednotlivých kasuistik.

Mým prvotním záměrem bylo, že na závěr každé kasuistiky provedu její zhodnocení a zaujmu vlastní stanovisko. Nyní však musím svůj plán pozměnit, a to vzhledem ke skutečnosti, ke kterým jsem došla studováním dostupné literatury a na jejichž základě je vypracovaná teoretická část této práce.

Vzhledem k tomu, že celou prací se prolíná fakt, že povolání člověka je Božím plánem, byla bych nucena se v závěru každé kasuistiky stále opakovat. Proto se domnívám, že bude lépe zhodnotit všechny kasuistiky celkově na závěr a buď potvrdit, nebo vyvrátit cíl, který jsem si stanovila.

Každému oslovenému člověku jsem na začátku rozhovoru položila tyto otázky: *„Ovlivnilo vás rodinné prostředí a výchova při volbě povolání k zasvěcenému životu, kdy jste si poprvé uvědomil /a/, že chcete žít tímto životem, co stálo na počátku vašeho rozhodnutí a potýkali jste se s krizí či pochybnostmi?“*

Odpovědi všech oslovených na výše uvedené základní otázky mi daly možnost nahlédnout do života těchto lidí. Za jejich odvahu a vstřícnost jsem jim nesmírně vděčná a děkuji jim. Z vlastní zkušenosti vím, že není jednoduché odhalit osobní pocity a prožitky, přičemž dokázat o nich mluvit, může být navíc nepříjemné a mnohdy až bolestné.

Kasuistika 1

Štěpán, Řád premonstrátů

„Jmenuji se Štěpán a řeholní jméno mi zůstalo stejné, tedy Štěpán, protože jsem si přál mít tohoto patrona stále i v zasvěceném životě. V jeho den jsem se totiž narodil, a tak je mi velmi blízký. Naše rodina je věřící. Žili jsme na Slovensku v podtatranské vesnici, kde je 99% římských katolíků. Rodiče nás vedli k Bohu a snažili se nám předávat duchovní hodnoty a živou víru. Později tatínek sám vychovával svých šest dětí, protože maminka ve věku 35 let zemřela po vážné a rychle probíhající nemoci. Jeden bratr pak také tragicky zahynul za šest let po smrti maminky, a tak mám nyní čtyři sourozence.

Vzhledem k těmto smutným událostem v naší rodině bylo poznamenáno i mé dětství. Každý se musel v rodině snažit něco udělat a být tak trochu soběstačný, protože tatínek by na všechno sám nestačil. Byli jsme také obkloповáni pomocí a péčí našich příbuzných, kteří se snažili nám co nejvíce nahradit péči maminky.

Přesto všechno a možná právě proto se v naší rodině žila víra v Boha a uvědomovali jsme si, že život nekončí smrtí, ale že máme dar víry v Krista, který je Pánem nad životem i nad smrtí. Tady někde je snad i živná půda mého povolání, aniž jsem si to nějak v dětství uvědomoval. Dochází mi to až postupně, když se trochu vracím do minulosti naší rodiny a vztahů.

Věděl jsem, že modlitba a víra v Boha nás posiluje a dává sílu překonávat všechny těžkosti a žít celkem pěkný, i když náročný život.

Mé povolání k zasvěcenému životu a ke kněžství jsem si více uvědomoval již na základní škole a zvláště po přijetí bířmování, ale pak jsme se v roce 1991 ze Slovenska přestěhovali do Čech, a tak jsem v patnácti letech prožíval další náročné období aklimatizace v českém prostředí. Ale i zde se opět povolání ozývalo, a tak jsem se obrátil na Strahovský klášter v Praze, kde mě srdečně přijal pan opat Michael Pojezdny, takže jsem mohl začít v roce 1994 kandidaturu a postupnou formaci ke kněžství, které jsem přijal v roce 2002 v Praze na Strahově. Příbuzní se k mému povolání stavěli vesměs pozitivně. Jen pár lidí to třeba nějak nedokázalo pochopit, ale neměl jsem nějaké vážnější překážky ze strany rodiny, spíše naopak, byl jsem podporován a povzbuzován k vytrvalosti v rozhodnutí. Také jsem potkal kněze a řeholnice, jejichž život mě oslovoval a dá se říct, že i díky jejich pravdivosti a věrnosti inspiroval k tomu, abych následoval Ježíše v zasvěcené formě života. Také zvláště jedné řeholní sestře děkuji za výraznou podporu, protože prvně jsem měl oba-

vy z teologických studií, ale ona mě velmi povzbudila, abych do toho šel a alespoň to zkusil. A nakonec vše proběhlo velmi zdárně.

Klášterní formace probíhala jak směrem k úplnému zasvěcení se Bohu věčnými sliby, tak směrem ke kněžství, a tedy i pastoraci, do které jsme po vysvěcení posíláni, abychom působili ve farnostech.

Samozřejmě, že během formace člověk prochází různými obdobími, která člověka provázejí a zamýšlí se nad smyslem svého života a rozhodnutí. Během celé formace, tedy 8 let, jsem měl možnost se rozhodovat a utvrzovat v povolání a k tomu, abych dobře rozpoznal, zda je moje cesta správná. K tomu mi pomáhali právě i představení, zvláště novicmistr a další kněží, kteří nás měli formovat a usměrňovat, uvádět do duchovního života. Nějakou výraznou krizi jsem neměl a ty menší mi právě pomohly překonávat blízké duchovní osoby, kterým jsem se svěřoval i s vnitřnějšími záležitostmi.

Jsem vděčný Bohu za toto úžasné povolání, které sice člověka přesahuje, ale zároveň naplňuje a činí šťastným. A také jsem vděčný i těm, kteří mě podporovali a stále povzbuzují k vytrvalosti a věrnosti.

Věřím, že život, který věnuji Bohu, je život plnohodnotný a také smysluplný. Kéž ve mně Bůh dovrší to, co ve mně započal!“

Kasuistika 2

Radek, Řád premonstrátů

„Jmenuji se Radek, mé řeholní jméno je bratr Adam a byl jsem členem Královské kanonie premonstrátů na Strahově. A toto je příběh mého "duchovního povolání"“

Narodil jsem se v Ostravě. Pocházím ze silně věřící katolické rodiny. Mám dvě mladší sestry. Byl jsem pokřtěn měsíc po narození. Od malička chodím do kostela a po 1. sv. přijímání jsem začal pravidelně ministrovat. Postupně jsem se dopracoval až k pozici kostelníka. Boží povolání ke kněžství jsem si uvědomil v 9. třídě na základní škole, a to během křížové cesty, kdy jsem šel sám s křížem při tomto obřadu. Svěřil jsem se svému faráři, který toto mé "povolání" prakticky očekával a stejně tak i moje rodina (chodil jsem totiž každý den do kostela, málokdy jsem nějakou mši vynechal a pro babičky jsem byl tak nejvhodnějším kandidátem pro kněžství). Po určitém čase k nám nastoupil kněz z řádu křížovníků s červenou hvězdou a navrhl, abychom (já a další ministranti) jeli na pár dní do jejich kláštera, a tak si trochu rozšířili obzory, protože jsme do té doby znali pouze kněžský seminář jako jedinou cestu, jak se stát knězem.

V tomto klášteře jsme strávili několik týdnů a poznávali klášterní život a jeho řád. Protože nás tento klášterní život nadchl (bylo to pro nás něco nového, předtím jsme uvažovali o klášteře ve středověkém slova smyslu), dostali jsme následující léto nabídku strávit několik týdnů i v klášteře premonstrátů na Strahově, který je považován za elitu mezi kláštery jak z hlediska kulturního, tak úrovní bohoslužeb (premonstráti jsou eucharistickým řádem), vzdělaností a duchovním životem. Už na prvý pohled jsme poznali, že zde bude tvrdší řád a větší nároky. Způsob života, kolektiv bratří a zaměření řádu mne natolik oslovily, že jsem po několika návštěvách nakonec požádal opata kláštera o vstup do tohoto řádu. Asi po tří měsíční kandidatuře, kdy jsem se blíže seznamoval s životem v klášteře, denní modlitbou a charakterem řádu, jsem obdržel řádový oděv při obřadu nazývaném jako "obláčka". Opat pokropil svččenou vodou řádový oděv a spolu s konstitucemi (informační a právní statuta řádu) mi jej, co by Novicovi, (kandidátovi, který byl přijat) předal. Nastoupil jsem tedy do noviciátu (trvá 2 roky - každý řád má odlišnou dobu trvání noviciátu).

Nastoupil jsem dráhu řeholního kanovníka na Strahově. Denní režim vypadal zhruba takto: 6:00 modlitby v chóru, latinsky (Invitatorium, modlitba se čtením, ranní chvály, dopolední modlitba = tercie), poté byla snídaně 7:30 - 7:45. Pak následoval dopolední program - 2-3 přednášky (z oblasti historie, liturgie a latinského jazyka, popř. zpěvu). Ve

12 hodin bylo modlení v kapli, česky (Anděl Páně, Polední modlitba = sexta). Následoval oběd. Poté opět modlení v kapli, česky (Odpolední modlitba = Nona). Krátká siesta a potom odpolední program, který sestával buď z práce v knihovně (třídění a kontrola sbírek), nebo práce v zahradě. V 17 hodin jsou Nešpory (večerní modlení) v chóru, latinsky. Následuje mše sv. v 18 hodin. Po té je okolo 19. hodiny společná večeře. Každý čtvrtek je od 20. hodiny adorace v kapli. Po zbytek večera je volný program, až do večerky ve 21:30. V neděli je místo večeře tzv. "rekreace" ve 20 hodin. Je to večeře ve společenské místnosti s uvolněnější atmosférou pro pobavení se s ostatními bratry, zahrání stolního fotbalu, nebo koukání na televizi. Úklid kláštera je rozdělen na "rajóny", každý má svou část, uklízí se většinou v sobotu. Úklid kostela je co 14 dní v pátek po mši.

V druhém roce noviciátu se podávala přihláška na KTF UK na magisterské, prezenční studium (5 let), protože premonstráti jsou "kněžským řádem" a mají pouze minimum laických bratří (tzn. bratří, kteří se starají o chod kláštera, např. praní, natírání, vaření, ...). Díky povinnostem vůči škole, odpadá dopolední a odpolední program. Po uplynutí noviciátu, se žádá o vstup do klerikátu. Skládají se tzv. časné sliby. Nejdříve na 1 rok, po té na 2 roky a potom se žádá o věčné sliby, ty jsou na celý život. Formulace slibu je přibližně takováto: *"Já bratr N zříkám se světa a slibuji změnu svého chování a společný život, především v chudobě, Bohu zasvěcené čistotě a poslušnosti, podle řehole sv. Augustina a konstitucí našeho řádu, tobě otče, a bratřím na dobu N let"*. Studium na KTF je uzpůsobeno tak, aby v době, kdy klerik žádá o věčné (slavné) sliby, byl ve 4. ročníku a mohl přistoupit i k jáhenskému svěcení a o rok později ke svěcení kněžskému. V době noviciátu, má novice na starosti Novicmistr, kleriky Klerikmistr, jáhny a kněze samotný pan opat.

Když jsem byl ve třetím ročníku, měsíc po složení časných slibů na 2 roky, pocítil jsem krizi, která na mě zcela dolehla a kterou jsem se snažil překonat a bojovat s ní ještě po celý rok. Řešil jsem to se svými představenými, i s představenými jiných řádů, nakonec jsem narazil na výborného zpovědníka, který mi dokázal pomoci, abych se lépe poznal a zorientoval se ve svých pocitech a myšlenkách. Nicméně stále se vynořovala jedna otázka: "Odejít z řádu, či nikoliv?" Dlouho jsem řešil tuto otázku, až jsem dospěl k úvaze, že se nemá cenu déle trápit a přetvařovat se, že musím přijmout sebe samotného, takového jaký jsem (že se mi líbí děvčata) a odejít. Bůh bude mít jistě pochopení pro můj odchod a nepřestane mě mít stejně rád. Opravdu reálně jsem viděl, jak by se vyvíjela situace dál, kdybych nic neřešil, nechal se vysvětit na kněze a byl na faře - sám. Nedokážu být sám, potřebuji někoho k sobě.

S opatem jsem vyjednal exklaustraci - pobývání mimo klášter, ovšem za stálého trvání časných slibů. Nyní žiji v podnájmu v Praze, dále studuji a jsem zaměstnán ve zkušební době v jedné zahraniční firmě.“

Kasuistika 3

Petr, Řád premonstrátů

„Jmenuji se Petr a mé řeholní jméno je David. Narodil jsem se jako druhé dítě, rok po své sestře. Dětství jsme prožili spolu a mohu říci, že i do dnešních dnů jsme si ze všech sourozenců nejbližší. Když mi bylo pět let, narodil se mi bratr a o pět let později jsme se rozrostli o dalšího potomka, mužského pohlaví. Můj otec pracoval v zemědělství, a proto od raného mládí jsem začal do tohoto odvětví také pronikat. Velmi mě zajímala technika, a proto jsem se vyučil automechanikem a poté si udělal nadstavbové studium na technické škole. Doma jsem opravoval auta a různé stroje nejen sobě, ale i sousedům. Tohle je jedna složka mého života.

Druhou složku tvoří duchovní zázemí v rodině. Vyrůstal jsem v úplné a fungující rodině, což s odstupem času zjišťuji, že to je nejdůležitější aspekt. Vyrůstal jsem v katolické rodině a od nejútlejšího věku se rodiče s námi modlili a chodili do kostela každou neděli. Od šesti let jsem začal sloužit u oltáře, že by mě to heroicky bavilo, se říci nedá, ale nebylo to špatné. Jezdil jsem na ministrantské setkání a exercicie. Postupem času jsem pocítoval, že mě něco volá, abych cestu kněze nastoupil, ale já jsem před tím utíkal a můžu říci, že na nějaký čas jsem si myslel, že jsem tomu utekl (nebo jsem si to aspoň myslel). Neustále máte nutkání tuto cestu nastoupit a dokonce vás z toho nevysvobodí ani, když se zamilujete do dívky.

Rozhodl jsem se, že tuto cestu nastoupím, ale měl jsem z toho strašný strach, že to nezvládnou, a proto jsem o tomto úmyslu informoval jen rodiče. Řekl bych, že to pro ně bylo velmi těžké období života.

Během pěti let v klášteře toto povolání ve mně dále rostlo a tento rok jsem 1. května řekl Bohu navždy ano. Největší základ do řeholního života mi dala moje vlastní rodina. Víím, že kdybych tuto cestu nenastoupil hned po maturitě, možná už bych se nerozhodl, ale co víím s jistotou, tak by mě to velmi mrzelo, že jsem to alespoň nezkusil.

Na závěr bych řekl, že povolání člověka jako takové je tajemství. Zde jsem se pokusil jen o nástin, ale ve skutečnosti to má všechno obrovskou hloubku a vše do sebe zapadá.“

Kasuistika 4

Zdeněk, Řád premonstrátů

„Jmenuji se Zdeněk a mé řeholní jméno je Marek. Narodil jsem se v úplné rodině, mám jednoho staršího bratra (o dva roky staršího). Obě rodiny mají křesťanské kořeny, ale generace mých rodičů již víru nepraktikovala. Moje dětství bylo šťastné. Výchova ležela spíše na matce. Jako dítě mě do kostela brala pouze jedna z babiček, když jsem u ní byl na prázdninách (nebo mě někdy hlídala). Vše kolem víry jsem jako dítě vnímal velmi pozitivně a útěšně.

Po revoluci můj bratr poznal křesťanské společenství (v době, kdy studoval na střední škole a přes týden byl mimo domov), velice ho oslovilo a prožil silnou konverzi. Mě to příliš nezajímalo, spíše mně přišlo, že to všechno nějak přehání. Nicméně, když přišel s tím, že chce být pokřtěn, tak jsem se začal připravovat s ním (dokonce i máma, která však v průběhu přípravy zjistila, že již je pokřtěná). Příprava pro mě byla hodně nesrozumitelná, ale vnímal jsem v sobě velký zájem o tajemství víry. Po křtu jsem do kostela chodil nepravidelně (vrcholově jsem sportoval a někdy v neděli jsme měli fotbalové zápasy). Nikdy jsem nezakotvil v křesťanském společenství ve farnosti.

Zlom nastal, když můj bratr vstoupil do kláštera a já ho občas navštěvoval. V průběhu studia na střední škole ve mně postupně narůstala touha po modlitbě, vzdělávání ve víře a společenství. Do kláštera jsem jezdil stále častěji na různá setkání, protože jsem tam vnímal opravdové zázemí, povzbuzovali mě bratři, kteří to brali vážně, doprovázeli mě...

Po úspěšné maturitě a přijetí na vysokou školu jsem se rozhodl v období prázdnin (nejšťastnější období mého života - měl jsem za sebou úspěšně uzavřenou jednu kapitolu života a před sebou velká očekávání) vstoupit do kláštera. Chtěl jsem prohloubit svůj duchovní život, ale nebyl jsem si jistý, jestli to bude jen na čas nebo jestli jsem povolán k zasvěcenému životu. Oporou mi byl bratr, komunita v klášteře. Rodiče to nesli velmi těžce (zejména otec), širší rodina také - velice na nás útočili - naše rozhodnutí nepřijali.

V průběhu noviciátu se ve mně poměrně rychle rozhořela touha po následování Krista celým životem - trvalo to ale několik let, než jsem rozpoznal, jestli jsem povolán k zasvěcenému životu a kněžství. Věčné sliby jsem skládal poměrně brzy - ve 24 letech.

Žádné hlubší krize jsem neprožíval do zhruba 34 let. Jsem šťastný, že jsem kněz a řeholník, ale nyní prožívám velmi často krize a pochybnosti. Nenese mě už tolik společenství a přátelé, sílu pro vytrvání nacházím v osobním vztahu k Ježíši, v modlitbě, ve službě.“

Kasuistika 5

Markéta, Řád sv. Alžběty

„Jmenuji se Markéta a mé řeholní jméno je sestra Marie. Narodila jsem se v Brně, v rodině úplné, věřící, mám 3 sourozence. Moje dětství bylo velmi krásné. Výchova byla katolická, harmonická, na prvním místě u nás vždycky byly vztahy a ne věci, peníze a perfektní pořádek nebo poslušnost. S našima jsme měli a máme otevřený vztah založený na důvěře, jsou mi oporou i teď, naši i moji sourozenci. Chodili jsme pravidelně do kostela v neděli a já jednu dobu i denně, třeba s tetou (naši byli v práci) asi od 7- 15let, vedli mě rodiče k víře odmala a pak jsme měli u nás bezva faráře salesiána, takže chaloupky a „spolča“ /společenství mládeže/ a obnovy ... Vše okolo víry jsem vnímala jako dítě naprosto přirozeně a normálně. Volání k řeholnímu povolání se mnou rostlo naprosto přirozeně, mám tetu v klášteře, tak to pro mě byla přirozená cesta. Od mala jsem se učila modlit se za povolání a taky se to modlila. Moje rodina mě podporovala, reakce byla pozitivní, nesmírně si vážím našich v tom, že nám všem dokázali dát svobodu a říkali nám vždycky, je to tvůj život, ty se rozhodni. Největší oporou při mém rozhodnutí stát se řeholnicí byla moje rodina, paradoxní je, že ani od našeho faráře jsem takovou podporu nedostala ani nevnímala. Po maturitě jsem nastoupila do kláštera, z kláštera jsem dojížděla půl roku do nemocnice, abych si udělala nástupní praxi a pak nastoupila na půl roku do postulátu a pak obláčka a dvouletý noviciát, časné sliby celkem na pět let a pak věčné. Krize a pochybnosti také přišly a přicházejí i teď, ale vím, že jediná síla v tomto vztahu je Bůh.“

Kasuistika 6

Karolína, zaměstnanec státní správy

„Jmenuji se Karolína. Je mi 33 let, jsem svobodná a pracuji ve státní správě. Pocházím z tradiční katolické rodiny z Vysočiny. Byla jsem pokřtěna jako malé miminko a dále vychovávána v katolické víře. Mám dva mladší sourozence – sestru, která je vdaná a bratra, který je ženatý.

S rodiči jsme se společně doma modlili a chodili pravidelně do kostela, a to nejen v neděli a ve svátek, ale i ve všední dny. I přesto, že naše rodina byla věřící a praktikující, nepanovala zde harmonie, odpuštění a vzájemná láska, a to jak mezi rodiči, tak ani mezi dětmi. Výchova rodičů byla direktivní, manipulativní a nechyběly fyzické tresty. Pocit nejistoty, strachu a touhy po bezpečí mě vedly k stále hlubšímu a osobnímu vztahu s Bohem – s Ježíšem. Osobní vztah, který tak vznikl mezi mnou a Ježíšem, byl zcela zásadní a styčný. V deseti letech – za totalitního režimu - jsem se „naživo“ setkala s mladými ženami, které žily jako řeholní sestry a staraly se o nemocné. V mém srdci se zrodila touha žít jako ony. Modlila jsem se, abych jednou mohla žít jako ony. Jezdila jsem za nimi na návštěvu. Následovalo období studií na střední škole, kdy tato touha slábla a znovu sílila. V maturitním ročníku jsem se zamilovala. Po několika měsících jsem však musela tento vztah ukončit, protože člověk, kterého jsem měla ráda, měl vážné problémy s alkoholem.

Během studia na Vysoké škole pedagogické v Brně jsem začala poznávat, jak zvláštní byla výchova, způsob komunikace, myšlení a chování v naší rodině. V tuto dobu jsem se připojila ke skupině mladých lidí, kteří se v Brně věnovali práci s romskými dětmi a mládeží. Tyto děti měly v sobě dar objevit můj veliký strach a nedůvěru, které jsem měla plné srdce a se kterou mě konfrontovaly. Musela jsem s tím začít něco dělat, protože svět okolo mě byl dost jiný, než jsem ho poznala očima mé rodiny. Mou velkou oporou a pomocí mi byla skupina přátel. Ve druhém ročníku na vysoké škole se znovu velmi intenzivně objevila touha po životě v klášteře – po zasvěceném životě, po službě lidem a Bohu, po životě v radosti, pokoji a vzájemné lásce. Společně s knězem, který znal můj životní příběh, jsme se modlili a rozlišovali, zda se jedná o povolání od Boha nebo je to pouze lidská touha. Nastalo období, kdy jsem věděla, že musím dostudovat vysokou školu, ale mohu se již zajímat o konkrétní řeholní společenství. Vzhledem ke svému vzdělání

jsem se zajímala o ženská řeholní společenství, která se svou činností věnují práci s dětmi a mládeží. Navštívila jsem jich několik. Modlila jsem se a rozlišovala, do které kongregace mám vstoupit. Vzhledem k mým aktivitám s romskými dětmi a mládeží jsem vnímala, že mám vstoupit do řeholního společenství, které se věnuje Romům.

Po ukončení vysoké školy jsem na Slovensku vstoupila do kongregace, která se ve své pastorační činnosti věnuje Romům. Následovalo období „okoukávání“ řeholního života - kandidatura, která trvala dva měsíce. Poté následovala doba postulátu – seznamování se s řeholním životem, hlubší lidská a duchovní formace, která trvala deset měsíců. Po postulátu následovaly dva roky noviciátu – doba, kdy jsem přijala řeholní jméno Eva a začala nosit řeholní oděv – černé šaty a bílý závoj, který úplně zakrýval vlasy. Byla to doba, kdy jsem se v tichu a samotě blíže seznamovala se životem – podstatou řeholního života a řeholními pravidly kongregace. V tomto období jsem zvláště silně pocítila zvláštnosti výchovy v mé rodině a byla jsem s nimi konfrontována. Bylo to pro mě velmi těžké období, kdy jsem musela pracovat na své lidské formaci – postoje, chování, komunikace. Nic z toho bych nezvládla, kdybych to vše neprožívala ve spojení s Ježíšem, od kterého přicházela hluboká vnitřní síla kráčet dál. Po těchto dvou letech intenzivního prožívání hlubokého vnitřního duchovního vztahu s Bohem a lidmi jsem složila řeholní sliby čistoty, chudoby a poslušnosti na jeden rok a přijala černý závoj. Tím jsem se stala řádnou členkou tohoto řeholního společenství s právy, povinnostmi a také závazky. Začalo období juniorátu – přípravy na doživotní řeholní sliby. Stále mě provázely nejrůznější situace, kdy jsem byla konfrontována se vzorci chování a myšlení, které jsem převzala ve své rodině, se vzorci chování řeholních sester a také se slovenskou mentalitou. S tím souvisely i obranné mechanismy a způsoby řešení zátěžových situací. Trpěla jsem silným pocitem méněcennosti, strachu a trpěla jsem psychosomatickými obtížemi. To vše nakonec vedlo k rozhodnutí, že řeholní společenství opustím. Po čtyřech letech strávených v klášteře na Slovensku jsem se vrátila do České republiky, a to do Brna, kde jsem si našla práci a bydlení. Začlenit se zpět do „normálního“ života nebylo úplně jednoduché.

Jak reagovali moji rodiče na můj vstup do kláštera? Nijak mi v tom nebránili. Věděli, že mám takovou touhu. Maminka mi jen nemohla odpustit, že jsem odešla na Slovensko. Během prvního roku se se mnou vůbec nechtěla kontaktovat. Potom za mnou s tatínkem přijeli jedenkrát za rok na návštěvu. Když jsem z kláštera odešla, byla

zklamaná. Nikdy mi to sama neřekla, ale bylo to patrné z jejího chování vůči mně. S tatínkem jsem se o tom nikdy nebavila, nebyl mezi námi takový vztah důvěry.

Myšlenka a vnitřní touha žít v blízkosti Boha – zasvěceně – a sloužit lidem, mě však neopustila. Po třech letech jsem se opět rozhodla po dlouhém období modlitby a rozlišování, že vstoupím do řeholního společenství. Nyní jsem pro rozlišování konkrétního společenství zvolila duchovní náplň – spiritualitu. Vstoupila jsem tedy do františkánského společenství. Byla to početně velmi malá skupina řeholnic. V tomto společenství jsem prožila roční kandidaturu, kdy jsem jedenkrát za měsíc na víkend přijela do komunity (řeholního domu). Poté jsem vstoupila do postulátu, kdy jsem prožila pět měsíců ve formačním řeholním domě na Slovensku. Bylo to opět doba, kdy jsem měla možnost být blízko Bohu a zároveň být s lidmi, které vůbec neznám a kteří mají jiné kulturní zvyky. I zde jsem cítila, že to není to správné místo, kde mám žít a sloužit. Ukončila jsem tedy postulát a odešla opět do „civilu“. Bylo to velmi těžké období, kdy jsem nevěděla, co mám dál dělat a jak mám dál žít.

S odstupem času jsem vnitřně začala rozlišovat, proč jsem měla prožít část svého života v řeholním společenství v klášteře. Ve své rodině jsem neprožila lásku, pokoj, bezpečí a přijetí. V mém srdci byla velká bolest, nejistota, neodpuštění a všechna tato zranění není možné uzdravit jinak, než že vás bude mít někdo bezpodmínečně rád, bude vás stále zvedat, když upadnete, bude vám věřit a nikdy vás neopustí. Musela jsem načas zůstat v osobní blízkosti Boha (v řeholním společenství v klášteře), kde jsem se osobně potkala s Láskou (Bohem), která miluje, pomáhá, odpouští a pozvedá vždy, když to potřebuji. Bůh chce, abych žila, abych uměla lásku přijímat i dávat, abych uměla opouštět a abych tuto lásku uměla žít se všemi lidmi, kteří jsou okolo mě. Není tedy pro mě podstatné, zda budu žít jako řeholnice v klášteře nebo jako manželka se svojí rodinou ve světě. Důležité a podstatné pro mě je, být dobrým člověkem.“

Kasuistika 7

Jiří, kněz

„Jmenuji se Jiří, jsem diecézní kněz, nyní osmým rokem působím jako vojenský kaplan. Narodil jsem se v Jihlavě jako prvorozené dítě, mám 4 mladší sourozence. Oba rodiče byli věřící. Své dětství vnímám jako šťastné, s dostatkem lásky a péče rodičů, kteří mě také vedli k pozitivnímu (ne naivnímu) pohledu na svět a člověka. Vzpomínky na dětství mám velmi pěkné, i když jsem určitě nebyl ideálním dítětem, rodiče si občas užili s mou impulsivností a paličatostí.

Rodiče byli křesťany, kteří se svou vírou snažili opravdově žít a byli ochotni pro ni v reálném socialismu leccos obětovat (např. otec svou pracovní kariéru, za normálních podmínek by vyučoval na univerzitě). Víra přitom pro ně byla zdrojem síly a radosti a zároveň inspirace pro všední život. Chodili jsme pravidelně do kostela, doma se společně modlili a rodiče se starali o naši náboženskou výchovu. Nikdy jsem doma v oblasti víry nevnímal, že by se věci dělaly jenom naoko. Samozřejmě že se mi jako dítěti občas do kostela nechtělo, i když největší problémy jsem dělal, když jsem si měl vzít oblečení, které se mi nelíbilo ☺.

Co vnímám jako nesmírně podstatné a za co jsem rodičům moc vděčný je to, že v oblasti víry nikdy nebránili v kladení otázek (a že jsem jich měl) a že jsme se neuzavírali do jakéhosi „zbožného ghetta“. Rodiče nás učili respektu vůči lidem, kteří se na svět dívají jinak než my (asi proto mám blízké přátele i mezi lidmi, kteří se za věřící nepovažují). Víra pro ně byla naprosto přirozeně spojena s oceňováním všeho, co napomáhá rozvoji člověka (vztah k přírodě, poznávání světa, umění, sport – všechny tyto oblasti jsou pro mě stále důležité).

V dospívání pro mě bylo nesmírně důležité, že jsem zakotvil v partě mladých věřících lidí, zároveň jsem mohl poznávat i dobré kněze (některé tehdy bez státního souhlasu) a zakoušel jsem tyto kruhy jako místa vnitřní svobody uprostřed období normalizace. Tomu, že jsem se zde cítil tak dobře, určitě nepřímou pomohlo i to, že jsem údajnou krásu života v socialismu velice brzo vnímal jako jednu velkou lež a přetvářku. Zároveň ale pro mě bylo hodně důležité, abych si odpověděl na mnohé otázky, protože jsem nechtěl být tím, kdo je věřící jen proto, že ho k tomu vedli rodiče, ale proto, že jsem o smysluplnosti víry sám přesvědčen.

Během dospívání jsem ale nikdy neuvažoval o tom, že bych se měl stát knězem. Naprosto přirozeně jsem chtěl mít jednu hezkou rodinu, na gymnáziu jsem se pochopitelně platonicky „zaláskovával“. Vzhledem k tomu, že jsem věděl, že s mým „kádrovým profilem“ jsou pro mě určité studijní obory uzavřené, rozhodl jsem se pro studium odborné matematiky, která mě též bavila. Ale po několika měsících vysokoškolského studia v Brně, kdy jsem intenzivně dumal nad tím, jak oslovit a zaujmout jednu „špica koc“ (brněnský „hantec“ měl vliv) mě naprosto nečekaně zasáhlo kázání na mši, které se vůbec netýkalo kněžství. Najednou jsem, nevím, proč cítil, že bych se měl stát knězem. Ačkoli jsem se této myšlence intenzivně bránil, po několika týdnech tvrdých vnitřních bojů jsem se pro tuto cestu rozhodl. Rodiče mě nikdy nepřemlouvali k určité životní cestě, snažili se vždy podpořit, aby mé rozhodnutí bylo zralé. Když jsem později o svou cestu zápasil (zvláště pro maminku to asi nebylo lehké), nikam mě netlačili.

Ke studiu teologie jsem ovšem nebyl přijat (tehdy o tom de facto rozhodovala StB, která si mě pozvala k pohovoru a vytýkala styky s lidmi, jejichž smýšlení je „socialismu cizí“, zároveň i to, že studuji jinou vysokou školu). Rozhodl jsem se ukončit studium matematiky a pokoušet se opakovaně o přijetí na teologii, což mi bylo umožněno až po 4 letech (mezi tím jsem prošel dobrou školou života, absolvoval jsem dvouletou základní vojenskou službu a dva roky jsem pracoval v nemocnici jako sanitář), kdy se (1987) nepatrně začaly uvolňovat ledy. Během této docela náročné doby čekání pro mě bylo největší oporou (kromě rodiny) několik skvělých kněží.

První dva roky teologie jsem prožil s nadšením a v pohodě, ale pak jsem vnitřně začal s určitými věcmi zápasit. Ve třetím ročníku přišla „sametová revoluce“, díky které jsem studijní rok 1990/91 mohl strávit v Rakousku v Salzburgu. Bylo to pro mě velké obohacení, ale po návratu do (ještě) Československa jsem začal mít dojem jakési úzkoprsosti církevního prostředí, že jsem tlačěn do škatulek „důstojného pána“, do kterých se nemůžu vejít. V Olomouci, kde jsem po návratu studoval, jsem se daleko líp cítil v prostředí studentského kostela než v kněžském semináři. Když jsem pomalu dospíval k závěru, že za těchto podmínek asi knězem nebudu, jsem se navíc zakoukal do krásné (nejen vzhledem) studentky medicíny (a ona do mě), takže jsem se rozhodl, že ze semináře odejdu a budu studovat jako laik.

Tento vztah byl nesmírně krásný, rozuměli jsme si a dovedl jsem si ji dobře představit jako svou ženu. Ale neměl jsem v sobě vnitřní klid, cosi ve mně mi zas začalo vnukat, že bych knězem přece jen měl být. Snažil jsem se to potlačit, ale nešlo to, nakonec

jsem po necelém roce vnímal, že musím náš vztah ukončit. Byla to asi nejbolestnější věc mého života (tolik zranit tu, kterou jsem měl tak rád, tím spíš, že reagovala nesmírně velkoryse, mně taky srdíčko krvácelo), paradoxně po novém rozhodnutí pro kněžství jsem prožil velkou krizi důvěry vůči Bohu, ale v těchto bojích mé rozhodnutí pro kněžství uzrálo. Mé jáhenské svěcení se kvůli tomu o rok posunulo, působil jsem rok jako pastorační asistent, ale myslím, že právě tento zápas byl pro mě nakonec velikým darem. A jsem moc rád, že tato dnes dětská lékařka a maminka 4 dětí jde životem pěkně dál a že můžeme spolu mít hezký vztah ☺.

Na kněze jsem byl vysvěcen v roce 1995, 10 let jsem působil ve farnostech, od roku 2005 jsem tedy vojenským kaplanem. Knězem jsem rád, teď navíc hodně času trávím v pro mě nesmírně inspirujícím prostředí vysokoškoláků. Nelituji volby, kterou jsem udělal, i když pochopitelně – jako na kterékoli jiné cestě – i já musím zápasit, i já mám své otázky a někdy pochybnosti. Ale to k životu patří, i k životu kněze. Bohu díky mám kolem sebe prima lidi, se kterými mohu svou víru sdílet a vzájemně se povzbuzovat.“

Kasuistika 8

Tomáš, kněz

„Jmenuji se Tomáš, narodil jsem Liberci do úplné věřící rodiny plné lásky. Byl jsem jedináček.

Moje dětství bylo krásné, a to zejména díky mé rodině, kamarádům a farnosti. Veškerá výchova v rodině byla vedena v radostně křesťanském duchu.

S rodiči jsem chodil pravidelně do kostela, dá se vlastně říci, že denně. Svým příkladným životem mě rodiče již od útlého věku vedli k víře.

Jako malé dítě jsem vše kolem víry vnímal jako něco naprosto samozřejmého a zároveň díky komunismu jako něco kvůli čemu jsem byl vystaven dost nepříjemnému tlaku.

Volání ke kněžskému povolání jsem si začal uvědomovat zhruba v sedmi letech. Postupně ve mně toto volání „nazrávalo“. Nejprve jsem se sám začal modlit růženec, (po biřmování a to asi v 15 letech), objevil jsem osobní víru a pak díky tajnému společenství mladých a příkladu pana faráře jsem začal hlouběji zvažovat své životní rozhodnutí pro volání, kterým jsem si byl dlouhodobě jist, ale s nikým jsem o tom do okamžiku, než jsem se to nahlásil ve škole, nemluvil – jen s Pánem.....

O mém rozhodnutí se moje rodina dověděla až jako poslední, po té, co jsem oznámil na gymnáziu, že měním přihlášku na vysokou školu a že chci nastoupit na teologickou fakultu. Nejbližší byli překvapeni až možná zaskočení – rodiče si ještě víc než já uvědomili (1987), že není ta správná doba takto se ještě před maturitou hlásit do semináře – měli obavu, že nemusím být k maturitě vůbec připuštěn a navíc si uvědomili, že kvůli tomuto mému rozhodnutí nebudou mít žádné vnuky, neboť jak jsem se zmínil na začátku, nemám žádné sourozence. Na druhou stranu se ale ukázalo, že jsou vděční za dar Božího povolání, a i když mě nikdy k této cestě napřímo nesměřovali, byli z toho rádi a dodneška mě všestranně na této cestě podporují svou pomocí i modlitbou.

Po mém rozhodnutí mi největší oporou byla na prvním místě rodina, pan farář a také můj kamarád, který dozrál ke stejnému rozhodnutí a růženec.....

Po tomto rozhodnutí jsem vše ve velké důvěře svěřil do rukou Božích a radostně jsem se připravoval na maturitu a přijímací zkoušky. Okolí se vůči mně výrazněji „vypólovalo“ - někteří projevovali mírné sympatie, jiní se mi vyhýbali anebo dávali najevo nepochopení.

Vše šlo pak již velmi hladce až nečekaně. Byl jsem připraven na těžkosti, a proto jsem byl spíše mile překvapen, že to není až tak zlé. Našli se i ti, kdo mi rozhodnutí roz-

mlouvali, ale spíše mi napomohli ujasnit si důvody a obhájit proč zrovna takto. V semináři jsem našel svůj druhý domov.

Musím také přiznat, že i krize na mě několikrát přišla, ale pochybnosti nikdy. Vždy šlo spíše o zkoušku důvěry vůči Pánu Bohu.“

Kasuistika 9

Pavel, Řád premonstrátů

„Jmenuji se Pavel a mé řeholní jméno je Lukáš. Narodil jsem se v Plzni. Dětství a mládí jsem prožil v malé vesnici poblíž Plzně. Vyrostl jsem v nevěřící rodině, ale moje babička a tety z mamčiny strany na Slovensku do kostela chodily. Pokřtěn jsem byl, když mi bylo 18 let. Do kostela jsem začal chodit sám díky hře na varhany – doprovázel jsem mši svatou a zpěváky v našem chrámovém sboru. Po studiu na gymnáziu jsem odešel do Prahy, abych studoval ČVUT fakultu Strojního inženýrství. Tu jsem navštěvoval dva roky, během kterých jsem se seznámil s řádem premonstrátů na Strahově. Začal jsem na Strahov pravidelně docházet na mši svatou, po té na hodiny latiny k tehdejšímu novicmistrovovi a později i kvůli zpěvu chorálu, který zpívám a vedu dodnes. Po dvou letech jsem odešel ze Strojní fakulty a nastoupil jsem do noviciátu k premonstrátům a po studiu na KTF UK v Praze jsem byl vysvěcen na kněze. Moji rodiče jsou rozvedeni a vychovávala mě máma, která samozřejmě nejdříve s mým rozhodnutím vůbec nesouhlasila, protože sama je nevěřící a já mám tu čest být jejím jediným synem. Pomalu však svůj postoj ale mění a dnes je to úplně jiné než na začátku. Knězem jsem tři roky a ani nevím, co nebo kdo stál na počátku mého povolání. Prostě to nějak přišlo samo. Krize sice nemám, ale pochybnosti občas ano.“

Kasuistika 10

Michal, středoškolský učitel

„Jmenuji se Michal a mé řeholní jméno bylo Petr Maria (1991-1996). Narodil jsem se v roce 1973 do úplné věřící rodiny. Mám jednoho sourozence. Moje dětství bylo hezké a moc rád na něj vzpomínám. Výchova byla asi běžná. S rodiči jsme chodili pravidelně do kostela, tzn., že k víře jsem byl veden od malička, ale nijak zvláštně jsem to nevnímal.

Na konci 80. let jsem byl na gymnáziu a v naší farnosti /sv. Tomáš, Brno/ se roku 1989 objevil duchovní – důchodce P. Jordán Vinklárek. Chodil v dominikánském hábitu. Měl jsem pocit, že se nebojí vůbec ničeho a hrozně mě / i další ministranty) fascinoval. Přes něj a přes kamarády z husovické farnosti jsem věděl, že dominikáni potají existují, vyvíjí smysluplnou činnost a mají „dorost“ mého věku, tak jsem se rozhodl být dominikánem.

Roku 1989 padl komunismus, dokončil jsem (1991) gymnázium a vstoupil, teď již zcela legálně, k dominikánům.

Roční noviciát (1991-1992) jsem si nechal prodloužit o 6 měsíců, protože jsem neměl jistotu, je-li celibát má životní cesta. Ani po dalším půl roce noviciátu jsem neměl jistotu. Nicméně bylo třeba se rozhodnout, tak jsem složil v lednu roku 1993 dočasné řeholní sliby na tři roky.

Řeholní život u dominikánů se mně velmi líbil, nicméně v lednu roku 1996 jsem řeholní sliby neobnovil, a tím jsem přestal být členem řádu. Můj odchod byl nedramatický tedy celkem v poklidu. Mám za to, že já ani bratři jsme neměli a nemáme pocit nějaké ukřivděnosti. Dodnes jsme zůstali přáteli. Protože však dominikáni již v Brně prakticky nepůsobí, nejsem s nimi v žádném „přímém“ kontaktu.

Jsem ženatý, založil jsem rodinu, mám tři děti a učím náboženství.“

Kasuistika 11

Ondřej, kněz

Pozn. Vzhledem k okolnostem, které jsou níže uvedené, se tento rozhovor neuskutečnil. Nicméně omluva, která mi byla poslána, je i tak velkým přínosem pro moji práci.

„Milí přátelé,

Život se někdy zamotá a mně se to právě stalo. Odcházím z kněžství, abych mohl založit rodinu. Je mi líto, pokud se vás tímto krokem dotknu, tak mi to prosím odpusťte. Přeji Vám vše dobré a ať Vás Bůh provází.“

Kasuistika 12

Františka /Kanisie/, kongregace sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova /2004/

Pozn. Tato kasuistika nebyla zpracovaná na základě rozhovoru, ale podkladem byl osobní deník.

Sestra Františka se narodila v roce 1913 do silně věřící rodiny jako čtvrtá celkem ze šesti sourozenců.

Rodina nebyla na tehdejší poměry chudá, ale starší sourozenci museli v malém statku tvrdě pracovat.

Malá Františka si již od útlého dětství uvědomovala tvrdý život na statku a současně i úděl ženy té doby, zvláště na vesnici, v hospodářství i v rodině.

Byla veselá a milé dítě a vzhledem k tomu, že měla vrozenou srdeční vadu a po narození málem zemřela, takže se celá rodina a příbuzní modlili za její přežití, což bylo vyslyšeno, byla i tatínkovým, jak psala, sluníčkem.

Jako děvče byla veselá, ráda zpívala, žádná práce pro ni nebyla na obtíž, ale také se ráda parádila a učila všemu novému, zvláště ve škole. Byla takový nebojácný typ, takže byla i jakousi ochránkyní třeba i slabších kluků, kteří se neuměli prát. Mezi spolužáky měla přezdívku královna.

Jak vospívala, tím více v ní zrála i touha po studiu, ale tatínek nebyl jejímu přání nakloněn. Nedbal přímluv pana faráře ani hraběte Haracha z Velkého Meziříčí, který k nim na statek přijížděl na koni.

Nakonec tatínek dovolil Františce hospodyňskou dvouletou školu ve Velkém Meziříčí, kde se mladé dívky učily vařit, zašívát, vyšívát a základům hospodářských počtů apod.

To sestru načas uspokojilo, ale ona však toužila po vyšších studiích, ale to již tatínek zásadně odmítal. Zákaz studovat pro holku byl jasný, protože holka patří k vařečce, rodině a dětem. Sestra se se svým údělem pomalu smířovala, ale když její lásku- sedmnáctiletého chlapce udupali koně, dozrála v ní touha a přesvědčení, že se stane řeholnicí.

Proč se rozhodla konkrétně pro kongregaci sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova již tak jasné není, patrně, že to byla v té době nová, méně známá kongregace a také, jak sama říkávala, byla těšitelkou a nejbliže Ježíšovu srdci a možná i proto, že cítila ve svém srdci určitou zradu, ve které částečně viděla i zradu, která byla spáchána na Ježíšovi. Prožívala v té době bolest ze své platonicky nenaplněné lásky a křivdu z nemožnosti jít studovat. Jak psala: „Tím, že mně tatínek zakázal studovat a maminka se nezastala, jsem neprestala mít rodiče a domov ráda, ale ztratila jsem k nim takový jakýsi jemný cit a věděla jsem, že půjdu do kláštera za každou cenu. Po prvé jsem tam přijela jako sedmnáctiletá, ale to si tatínek pro mě přijel a musela jsem jet zpět domů, protože jsem za sebe ještě nemohla rozhodnout. Matka představená mi řekla, že pokud svůj záměr vstoupit do kláštera nezměním, tak ať přijdu až za rok. Tak jsem přijela za rok v plně parádě, nastrojená v těch nejlepších šatech, co jsem měla, a v kožíšku. Přijímací sestra mi řekla: „Ale v tomhle tady nemůžeš chodit, tady se oblékáme skromně, tohle musíš dát do společného anebo to pošli domů“. Začal jiný život, o kterém jsem neměla ponětí, plný pokory a odříkání, ale domů jsem se již vrátit nechtěla.“

Sestra ztratila tedy jakýsi jemný cit ke svým nejbližším, ale byla plná lásky a tu lásku chtěla někomu dát, tudíž ji dala Pánu Ježíši a sloužila všem bližním a naplnila tak smysluplně celý svůj život.

Sestra Františka žila skutečně celý svůj život ve službě Bohu a bližním, kterým byla oporou a pomocnicí v jejich životních útrapách, nejprve jako řádová zdravotní sestra v mnoha nemocnicích a v době zákazu činnosti kongregace jako vrchní zdravotní sestra v nemocnici v Třebíči. Pomoci druhým věnovala svůj téměř 90. život, ten dokonala zaopatřena všemi svátostmi, uprostřed sester Těšitelek v Rajhradě u Brna.

4.2 Závěr praktické části

Na základě praktické části, která je založena na životních osudech různých lidí, si nyní dokážu odpovědět nejen na cíl, který jsem si stanovila, ale na řadu dalších otázek, které mě po celou dobu této práce provázely.

Podle mého názoru si nelze na cíl, který jsem si stanovila, odpovědět jednoznačně „ano“ či „ne“. To znamená, zda výchova a prostředí má nebo nemá vliv na volbu povolání k zasvěcenému životu.

Důvod je zcela prostý. Když budu vycházet z tvrzení, že křesťanské náboženství, je náboženstvím spasení a že to byl sám Ježíš Kristus, který nám svým životem ukázal, co člověk dokáže překonat a zároveň obětovat, aby naplnil poslání Boží vůle, mohu teprve říci, že vše, co člověk prožije v rodinném či jiném prostředí, je důležitým aspektem.

Tedy jestli Bůh pro člověka připravil cestu, která k němu povede skrze zasvěcené povolání, je pak úplně jedno, zda tento člověk pochází z rodiny úplné či neúplné, věřící či nevěřící, zda je ve víře vychován či nikoliv. Některé z předchozích skutečností můžeme v tomto ohledu při rozhodování člověka chápat buď jako pomocnou ruku na této cestě, nebo překážku, která je zkouškou víry. To znamená, že pokud by člověk ve vztahu k víře neměl pochybnosti a krize, víra v Boha by ztratila svůj význam a změnila se v pouhý fanatismus. Domnívám, že o to Bohu rozhodně nejde, neboť člověku daroval nepřebernou spoustu darů, mezi které patří i dar rozumu. Velmi pěkně vystihuje vztah k víře teolog Tomáš Halík samotným názvem jedné ze svých knih „Co je bez chvění, není pevné.“ Z toho tedy vyplývá, že člověk, který cítí volání k zasvěcenému životu, musí tyto pochybnosti mít. Cesta, po které člověk jde k Bohu, nemůže být bez překážek a zkoušek, neboť jak jinak by Bůh prověřil pevnost víry, aby nakonec člověk sám pochopil a nebyl k ničemu nucen vyšší mocí, že je tím pravým, kterého si Bůh vyvolil a volá k sobě.

Na úplný závěr se musím ještě zmínit o některých kasuistikách, abych zdůraznila, kde musela být cesta plná překážek a která cesta musela vést až přes klášterní půdu, aby člověk sám dokázal pochopit, že jeho rozhodnutí není Božím posláním, ale útekem před vlastním nevyřešeným problémem v duši. Jedná se o kasuistiku 2, 6 a 10, kde je krásně ukázáno, že tito lidé jsou voláni k jinému povolání, než je zasvěcený život.

ZÁVĚR

Téma, které jsem si zvolila pro zpracování diplomové práce, nebylo náhodné. Rozhodla jsem se na základě zjištěných skutečností, na které jsem narazila při zpracovávání své bakalářské práce na téma „Manželství a věřící člověk“. Rozhodujícím momentem, bylo zjištění, že manželství je z pohledu křesťanství, konkrétně Římskokatolické církve kladeno na stejnou úroveň jako každá jiná forma zasvěceného života.

Vzhledem k tomu, že mě tato problematika velmi zaujala, rozhodla jsem se jí rozpracovat v této diplomové práci.

Jsem si plně vědoma, že jsem zdaleka neobsáhla vše, co se této problematice týká. Domnívám se, že to není ani možné, neboť se jedná o oblast, která své otázky i odpovědi bude mít vždy mezi nebem a zemí.

Lidské úkoly a výzvy jsou na tomto světě mnohdy pro člověka nepochopitelné a těžké, ale s pomocí víry, dokáže člověk vše zvládat a do svého každodenního života vnášet radost a naději.

Mým skromným přáním je, aby po přečtení této práce člověk pochopil, že existence Boží a úlohy Boha neznamenají pro člověka být jeho otrokem a být zotročován, ale zakoušet jeho nesmírnou lásku. K pochopení stačí pouhá skutečnost, že jsme právě od něj obdarování darem svobodného rozhodování.

RESUME

Diplomová práce s názvem „Vliv výchovy a prostředí na volbu zasvěceného života“ je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část je rozdělena do tří samostatných kapitol. Praktická část obsahuje 12 kasuistik.

V úvodu práce jsem použila citát kardinála J. H. Newmana, kterým jsem nastínila, v jakém duchu se ponese celá diplomová práce.

V první kapitole se zaměřuji na oblast rodiny, její druhy a funkce. Poukazuji zde na výchovu v křesťanské rodině, kde dítě získává první zkušenost s Bohem. Z toho je tedy patrné, že hlavním smyslem křesťanské rodiny je předávat víru, ne jako prázdná slova, ale názorně svým příkladným chováním.

Druhá kapitola je zaměřena na vysvětlení slova povolání z pohledu duchovního chápání. Svoji pozornost zde věnuji různým formám zasvěceného života a hodnotám s nimi svázanými.

Třetí kapitola se zabývá kněžským a řeholním povoláním, vzděláním a systémem, který je jejich součástí.

Praktická část se skládá z jednotlivých kasuistik, které byly zpracovány na základě rozhovorů s členy různých řádů, ale i těmi, kteří již členy těchto řádů nejsou.

V závěru jsem uvedla, co stálo na počátku mého rozhodnutí napsat tuto diplomovou práci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Balík, J.** *Pojď a následuj mě.* Praha: Paulínky, 2002, ISBN 80-86025-46-2
- Balík, J.** *Máš na víc.* Praha: Paulínky, 2006, ISBN 80-86949-14-1
- Cantalamessa, R.** *Chudoba.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996, ISBN 80-7192-074-6
- Cantalamessa, R.** *Panensví.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1993, ISBN 80-85527-27-8
- Cantalamessa, R.** *Poslušnost.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1993, 80-85527-33-2
- Ciardi, F.** *Jít za Kristem.* Praha: Nové město, 1998, ISBN 80-86146-09-X
- Cikrle, K., Sehnal, J.** *Příručka pro varhaníky.* Rosice: Gloria, 1999, ISBN 80-86200-13-2
- Dyrek, K., Kozuch, M., Trojan, K.** *Kněžské a řeholní povolání.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995, ISBN 80-7192-001-0
- Ferrero, B.** *Šťastní rodiče.* Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-937-2
- Forte, B.** *Malý úvod do víry.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, ISBN 80-7192-172-6
- Frankl, E. V., Lapide, P.** *Bůh a člověk hledající smysl.* Brno: Cesta, 2011, ISBN 978-80-7295-137-6
- Giussani, L.** *Náboženský smysl.* Praha: Nakladatelství Nové Město, 2001, ISBN 80-86146-32-4
- Grünem, A.** *O životě z víry.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, ISBN 978-80-7195-124-7
- Gumbel, N.** *Otazníky života.* Praha: Nakladatelství KMS, s.r.o., 2001, ISBN 80-86449-11-4
- Halík, T.** *Co je bez chvění, není pevné.* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002, ISBN 80-71060-628-1
- Halík, T.** *Prolínání světů.* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2006, ISBN 80-7106-834-9
- Hrudníková, M.** *Řeholní život v českých zemích.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, ISBN 80-7192-222-6
- Ján Pavol II.** *Posynodálna apoštolská exhortácia o zasvätenom živote a jeho poslaní v Cirkvi a vo svete,* Spolok svätého Vojtecha, Trnava, 2001, ISBN 80-7162-341-5
- Kraus, B.** *Základy sociální pedagogiky.* Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-383-3

Kraus, B., Poláčková, V., et al. *Člověk, prostředí a výchova*. Brno: Paido, 2001, ISBN 80-7315-004-2

Křivohlavý, J. *Mít pro co žít*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, ISBN 978-80-7195-404-0

Líbezná Matoušková, Ž. *Manželství a věřící člověk*. Bakalářská práce, 2011

Leenenová, M. A. *Jak se žije poustevníkům*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, ISBN 80-7192-884-4

Maureder, J. *Porozumět Božímu volání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, ISBN 978-80-7195-131-5

McLoughlin, S. a kol. *Světová náboženství v kostce*. Česlice: Rebo, 2005, ISBN 80-7234-446-3

Ponsardová, Ch. *Víra v rodině*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-7195-184-1

Prince, D. *Životní cíl: Činit Boží vůli*. Praha: Postila, 2009, ISBN 80-86442-50-0

Rahner, K., Vorgrimler, H. *Teologický slovník*. Praha: Vyšehrad, 2009, ISBN 978-80-7021-934-8

Rejchrt, L. *Srozumívání*. Praha: Kalich, 2007, ISBN 978-80-7017-069-4

Svatošová, M. *Něco nad námi musí být*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, ISBN 80-7192-999-9

Tretera, J. R. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1997, ISBN 80-902045-2-X

Vízdal, F., Doňková, O., Novotný, J. S. *Sociální psychologie I*. Brno: Institut mezioborových studií, 2009

Bible. Zagreb: 1982

Encyklika DEUS CARITAS EST nejvyššího pontifika Benedikta XVI. Praha: Paulínky, 2006, ISBN 80-86949-03-6

Katechismus katolické církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, ISBN 80-7192-488-1

Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, ISBN 80-7113-082-6

Sborník úvah o katolické víře, Naše Víra. Praha: Zvon, 1991, ISBN 80-7113-005-2

Národní rámcový program kněžské formace

Koncilní dekret Optatam totius

Poselství Svatého Otce Jana Pavla II. k XXXIV. světovému dni modliteb za povolání, 20. 4. 1997.

Přednášky. Brno: MU Univerzita třetího věku, 2011/2012

Přednášky. Olomouc: UP Cyrilometodějská teologická fakulta, 2008

Arcibiskupský seminář. O semináři [online]. [2012-12-03]. Dostupné z: <http://www.arcs.cuni.cz>.

Dopis rodinám papeže Jana Pavla II. [online]. [cit. 2012-07-10]. Dostupné z: www.farnoststrasnice.cz/doky/e-knihovna/jan-pavel-ii-rodinam.pdf.

Majerová, T. Křesťanská rodina v postmoderní době [online]. [cit. 2012-08-20]. Dostupné z: <http://www.getsemany.cz/node/242>.

Teologické texty – Zasvěcené panny [online]. [cit. 2012-10-10]. Dostupné z: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/2000-5/Zasvecene-panny.html>.

Teologický konvikt Olomouc [online]. [cit. 2012-12-03]. Dostupné z: <http://konvikt.signaly.cz/teolo/>.

SEZNAM PŘÍLOH

PI Seznam zkratk řádů a kongregací

PŘÍLOHA PI: SEZNAM ZKRATEK ŘÁDŮ A KONGREGACÍ

- CCG** *Congregatio Fratrum Consolatorum de Gethsemani* **těšitelé**
- CFSsS** *Congregatio Fratrum Sanctissimi Sacramenti* **petrini**
- CMF** *Congregatio Missionariorum Filiorum Immaculati Cordis B.M.V.* **klaretini**
- CMSSpS** *Congregatio Missionalis Servarum Spiritus Sancti* **misijní sestry**
- CRV** *Ordo Canonorum Regularium S. Augustini, Congregatio Vindesemensis –Victorina*
augustiniáni-kanovníci
- CSJ** *Congregatio S. Joseph* **sestry sv. Josefa**
- CSsR** *Congregatio Sanctissimi Redemptoris* **redemptoristé**
- DKL** *Dcery křesťanské lásky* **vincentky**
- DNS** *Dcery Nejsvětějšího Spasitele* **spasitelky**
- FDC** *Filiae Divinae Caritatis* **Dcery Božské Lásky**
- FMA** *Filiae di Maria Ausiliatrice* **salesiánky**
- FSP** *Filiae S. Pauli* **paulínky**
- CJ** *Congregatio Jesu* **anglické panny**
- MC** *Missionaries of Charity* **sestry Matky Terezy**
- MIC** *Congregatio Clericorum Marianorum sub titulo Immaculatae Conceptionis B.M.V.*
mariáni
- MS** *Missionarii Dominae Nostrae a La Salette* **saletini**
- OCarm.** *Ordo Fratrum B.M.V. de Monte Carmelo* **karmelitáni, karmelitky**
- OCist.** *Ordo Cisterciensis* **cisterciáci, cisterciačky**
- OCD** *Ordo Fratrum Discalceatorum B.M.V. de Monte Carmelo* **bosí karmelitáni, bosé karmelitky**
- OCr.** *Ordo militariis Crucigerorum cum stella rubea* **křížovníci s červenou hvězdou**
- OFM** *Ordo Fratrum Minorum* **františkáni**
- OFMCap.** *Ordo Fratrum Minérum Capuccinorum* **kapucíni**
- OFMConv.** *Ordo Fratrum Minérum Conventualium* **minorité**
- OH** *Ordo Hospitalarius S. Ioannis de Deo* **milosrdní bratři**
- OM** *Ordo Minimorum* **pauláni**
- OMI** *Congregatio Missionarium Oblatorum B.M.V. Immaculatae* **obláti**
- OP** *Ordo Fratrum Praedicatorum* **dominikáni, dominikánky**
- OPraem.** *Ordo Praemonstratensis* **premonstráti**
- OSA** *Ordo Fratrum S. Augustini* **augustiniáni**

OSB *Ordo S. Benedikti benediktini*

OSC *Ordo S. Clarae klarisky*

OSCCap. *Ordo S. Clarae Capucinae klarisky - kapucínky*

OSE *Ordo S. Elisabeth alžbětinky*

OSF *Ordo S. Francisci františkánky školské*

OSFGr. *Congregatio sororum grisearum Ordinis S. Francisci šedé sestry*

OSM *Ordo Servíruj Mariae servité*

OSU *Ordo S. Ursulae voršilký*

OT *Ordo Fratrum Domus Hospitalis S. Mariae Teutonicorum In Jerusalem němečtí rytíři*

OVM *Ordo de Visitatione B.M.V. vizitantky*

SCB *Sorores Carovi Boromei boromejky*

SDB *Societa S. Francisci Salesii salesiáni*

SDS *Societa divini Salvatoris salvatoriáni*

SI *Societas Iesu jezuité*

SMOM *Sovrano militare ordine di Malta maltézští rytíři*

SSJ *Societas Sororum Jesu Společnost sester Ježíšových*

(Hrudníková, M. *Řeholní život v českých zemích*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1997, s. 317-318)

